

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA EKONOMIE

STUDIJNÍ PROGRAM: EKONOMIKA A MANAGEMENT

STUDIJNÍ OBOR: OBCHODNÍ PODNIKÁNÍ

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Jednorázové a pravidelné investice prostřednictvím produktů pojišťoven

Vedoucí bakalářské práce

Ing. Jiří Pešek

Autor práce

Karel Bryhcín

2010

Prohlášení autora

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma:

„Jednorázové a pravidelné investice prostřednictvím produktů pojišťoven“

vypracoval samostatně pod odborným dohledem vedoucího bakalářské práce s použitím uvedené literatury a zdrojů informací.

Prohlašuji, v souladu s §47 b zákona č. 111/1998 Sb., v platném znění, souhlasím se zveřejnění své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

V Českých Budějovicích dne 10.května 2010

.....

PODĚKOVÁNÍ:

Rád bych touto cestou poděkoval svému vedoucímu práce panu Ing. Jiřímu Peškovi za odborné vedení, cenné rady, připomínky a konzultace při tvorbě mé bakalářské práce. Dále bych chtěl poděkovat panu Ing. Jiřímu Kovářovi za zpřístupnění softwaru potřebného ke zpracování práce.

OBSAH

1 Úvod.....	5
2 Cíl práce a metodický postup řešení.....	6
3 Historie pojišťovnictví	7
3.1 HISTORIE ČESKÉHO POJIŠŤOVNICTVÍ	8
4 Druhy pojištění	11
4.1 KLASIFIKACE POJIŠTĚNÍ Z PRÁVNÍHO HLEDISKA.....	11
4.2 ČLENĚNÍ POJIŠTĚNÍ Z HLEDISKA ZPŮSOBU FINANCOVÁNÍ.....	11
4.2.1 Sociální pojištění	12
4.2.2 Komerční pojištění.....	12
4.3 ZÁKLADNÍ DRUHY POJIŠTĚNÍ.....	13
4.4 NEŽIVOTNÍ POJIŠTĚNÍ	15
4.4.1 Úrazová pojištění.....	16
4.4.2 Pojištění zdravotní a nemocenské.....	17
4.4.3 Pojištění majetková.....	18
4.4.4 Pojištění odpovědnosti.....	24
4.5 ŽIVOTNÍ POJIŠTĚNÍ	26
4.5.1 Pojištění pro případ smrti.....	28
4.5.2 Pojištění pro případ smrti nebo dožití	28
4.5.3 Důchodové pojištění	29
4.5.4 Investiční životní pojištění	30
5 Investiční činnost pojišťoven.....	32
6 Investiční produkty pojišťoven	35
6.1 ŽIVOTNÍ POJIŠTĚNÍ KOOPERATIVA PERSPEKTIVA	35
6.2 ŽIVOTNÍ POJIŠTĚNÍ GENERALI FUTURE.....	37
6.3 ŽIVOTNÍ POJIŠTĚNÍ UNIQA FINANCIAL LIFE	39
6.4 ŽIVOTNÍ POJIŠTĚNÍ ČESKÁ POJIŠŤOVNA DIAMANT	40
6.5 ŽIVOTNÍ POJIŠTĚNÍ ALLIANZ RYTMUS.....	42
6.6 ŽIVOTNÍ POJIŠTĚNÍ ČSOB VARIACE.....	44
7 Investování do cenných papírů	46
7.1 JEDNORÁZOVÉ A PRAVIDELNÉ INVESTICE.....	48
8 Modelové situace a jejich řešení.....	51
8.1 PŘÍPAD 1	51
8.2 PŘÍPAD 2	52
8.3 PŘÍPAD 3	53
8.4 ZHODNOCENÍ VÝSLEDKŮ	55
9 Zhodnocení výkonnosti vybraných investičních portfolií	56
10 Závěr.....	58

1 Úvod

Člověk se již od nepaměti snaží nějakým způsobem kontrolovat a řídit všechny aspekty svého života. Chce kontrolovat své okolí a ovlivňovat je pro sebe pozitivním způsobem, snaží se žít v jistotě. Často se ovšem dostane do neočekávaných situací, které se negativním způsobem projeví v jeho životě. Na život totiž působí řada faktorů, které často člověk ovlivnit nemůže nebo může pouze z části. To jej uvádí do nejistoty, neboli do rizika. Arabské slovo „risk“ původně označovalo příznivou i nepříznivou událost v životě, později se začalo vztahovat pouze k nepříznivým událostem.

Lidé si začali postupně uvědomovat, že se potřebují vůči nepříznivým událostem chránit. To často není možné, proto vznikl institut pojištění. Pojištění nemá za cíl eliminovat rizika spojená s životem lidí, ale zmírňovat negativní důsledky nahodilých událostí. Chápání rizika je vždy subjektivní, proto je nabídka pojištění různých rizik pojišťovnami velmi různorodá. Pro jednoho člověka je krytí určitého rizika pojištěním nezbytné, pro druhého zanedbatelné. Je proto nutné při uzavírání smlouvy o pojištění vždy sledovat individuální zájem pojištěného.

Mimo krytí rizik nabízí pojištění i další možnost využití. Skrze některé produkty pojišťoven mohou lidé investovat finanční prostředky na trh s cennými papíry. Využití pojištění jako nástroje pro vstup na trh s cennými papíry je relativně nové, nicméně již hojně využívané. Produkty mohou vhodně kombinovat 2 potřeby člověka, potřebu zhodnocovat své peníze a potřebu krýt rizika.

Na českém pojistném trhu nalezneme několik desítek pojišťoven, často jsou to mezinárodní společnosti. Pojišťovny se mezi sebou liší v mnoha ohledech, například v nabídce typů pojištění, v cenách nebo ve schopnosti zhodnocovat investice. Je tedy vhodné vždy před uzavřením pojistné smlouvy zvážit důkladně nabídky pojišťoven a vybrat tu, která nejlépe odpovídá potřebám.

2 Cíl práce a metodický postup řešení

Cílem této práce je analyzovat produkty na českém pojistném trhu, které se týkají možnosti investování finančních prostředků na trhu s cennými papíry. Dále si práce klade za cíl popsat možnosti, které člověk při potřebě investovat finanční prostředky má a blíže představit produkty pojišťoven jako jeden z nástrojů využitelných za tímto účelem. Záměrem je rovněž nastínit možnosti řešení konkrétních modelových situací potencionálních klientů pojišťoven.

Prvním krokem bylo studium odborných pramenů zabývajících se danou problematikou, především literatury.

Druhým krokem byl průzkum na pojistného trhu, výběr několika produktů zastupujících trh a jejich bližší analýza.

Třetím krokem bylo vyhodnocení historické výkonnosti vybraného investičního portfolia a znázornění rozdílu mezi jednorázovým investováním a pravidelným investováním na konkrétních příkladech.

Čtvrtým krokem bylo stanovení několika modelových situací a vyhodnocení možností jejich řešení. Dále byly namodelovány pomocí softwarů potencionální nabídky pojišťoven a výsledky shrnuty do přehledů.

Pátým krokem byla analýza výkonností vybraných investičních portfolií a zpracování získaných informací.

Šestým a posledním krokem bylo shrnutí problematiky a vypracování závěru práce.

3 Historie pojišťovnictví

Z dochovaných archeologických nálezů je zřejmé, že prvopočátky pojišťovnictví z celosvětového pohledu pocházejí ze starověkého Egypta a spadají do období 2500 před n. l. Z této doby jsou známy dohody egyptských kameníků o společné úhradě nákladů na pohřeb svého člena. V Babylónii, 2000 let před Kristem, existovalo pojištění karavan o vzájemném krytí ztrát. Zkušenosti přivedly lidstvo k pojištění, které bylo založeno na myšlence vzájemnosti (myšlenka společného fondu potravin z důvodu neúrody, války atp.), která byla později přizpůsobena a doplněna pojmem rizika a jeho společným sdílením.

Pro tento účel nelze komentovat každou historickou zmínku o pojišťovnictví, proto vynecháme několik století a přeskočíme do Evropy, kde rozvoj tohoto odvětví začal společně s rozvojem obchodu a řemesel. Zde vznikají gildy (společenství kupců, řemeslníků), které již ve stanovách měly zabezpečeno vytvoření společné pokladny, z níž se vyplácelo plnění, došlo-li k naplnění rizika (např. požáru).

Za nejstarší dochovanou smlouvu z oblasti životního pojištění je považována smlouva z roku 1308, která byla uzavřena mezi opatem kláštera sv. Vavřince v Paříži a arcibiskupem kolínským. Z dnešního pohledu se jedná o klasické důchodové pojištění za jednorázově zaplacené pojistné (pojistné 2400 limů/doživotně vyplácený důchod 400 limů). V té době se však jedná pouze o obcházení církevních zákazů spojené s půjčováním peněz na úrok.

Již od konce 10. století rostl především ve středomoří námořní obchod a k největším rizikům patřila rizika spojená s námořní plavbou. Ta byla velice riskantní pro nedokonalost lodí, navigace, později z důvodu pirátství a neustále se opakujících válek. Éru komerčního námořního pojištění a současně námořního práva zahájila pojistná smlouva podepsaná 13.4.1379, a to v italské Pise. Námořní pojištění nabralo tempo a jeho těžiště se postupně přesouvalo do Anglie a Francie s tím, že v Londýně se vytvořilo světové centrum námořního pojištění (kolem r. 1680) Lloyds.

Edward Lloyd zřídil jakousi makléřskou burzu přímo ve své kavárně, kde soustřeďoval informace a při šálcích jeho kávy se brzy začaly uzavírat pojišťovací obchody. Dodnes v nejstarší a největší anglické námořní pojišťovně – Corporation of Lloyds – platí, že když se třeba někde potopí obří tanker s naftou, na jehož zajištění měli u „Lloydů“ účast,

rozezní se starý zvon, kterým ohlašují ztroskotání lodě už od roku 1799. V tom roce se potopila loď „Lutine“, z níž tento zvon pochází.

První komerční pojišťovnou, která byla založena na moderních základech, tj. na pravděpodobnosti délky lidského života (úmrtnostních tabulkách) a zákonu velkých čísel (hra v kostky), byla Společnost pro pojišťování vdov a sirotek v Londýně založená v r. 1699.

1

3.1 Historie českého pojišťovnictví

Československé pojišťovnictví, které se formovalo od první poloviny 18. století v úzké závislosti na politickém, hospodářském a sociálním vývoji ve specifických podmínkách střední Evropy, zaujalo nezastupitelné postavení v sociálně ekonomické struktuře našeho státu a stalo se významným článkem světového pojistného trhu. Obě naše pojišťovny byly uznávanými členy řady mezinárodních organizací a jejich zkušenosti využívaly mnohé zahraniční pojišťovny. Podobně i pracovníci československého pojišťovnictví soustavně sledovali vývoj na světovém pojistném trhu a tvořivým způsobem aplikovali poznatky, získané v náročné mezinárodní soutěži.

Při vzájemné výměně poznatků, zkušeností a podnětů je vždy nutné vycházet z vědeckého poznání, že každý jev a proces musíme zkoumat v jeho vývoji. Proto také vzájemné obohacování se poznatky musí být založené na pevném základě znalostí jejich historického vývoje.

Novodobé pojišťovnictví je od doby svého vzniku úzce spjaté s vědou a věda je i dnes základem naší pojistné teorie i praxe. Prohlubování pojistné teorie buď přímo nebo zprostředkovaně souvisí. Významné místo tu má historická věda, která nám umožňuje pochopit minulost v zájmu poznávání současnosti a předvídání budoucího vývoje.²

V českých zemích byl založen první pojišťovací ústav v r. 1827 pod názvem První Česká vzájemná pojišťovna se sídlem v Praze ve Spálené ulici. Zakladatelem byl Matyáš, hrabě z Thurnu a Hohensteinu, a František Josef, hrabě z Vrtby. V r. 1830 byla založena

¹ VOŽENÍLEK V., CHLAŇ A.: Pojišťovnictví, Univerzita Pardubice, 2003, str. 4

² ČEJKOVÁ V., ŘEZÁČ F., ŠEDOVÁ J.: Pojišťovnictví – praktikum, Masarykova univerzita v Brně, 1996, str. 7

Moravskoslezská vzájemná pojišťovna v Brně. V období let 1862 – 1914 byly založeny další pojišťovny a pojišťovací spolky, jako např. Pojišťovna Slavia, Pojišťovna Praha, Koruna, Patria.

Období let 1918 – 1938 lze charakterizovat jako období rozvoje existujících pojišťoven a vznik nových pojišťovacích ústavů (Union, Merkur, Legie, Slovanská, Čechoslavia). Hospodářská krize, která v letech 1929 – 1933 postihla celý svět, se pojišťoven dotkla vcelku velmi málo a projevila se pouze zpomalením rozvoje pojištění ve třicátých letech.

Mnichov, okupace Československa hitlerovským Německem, měly pro české pojišťovnictví nepříznivé důsledky. České pojišťovny musely předat kmeny z odtržených území německým a maďarským pojišťovnám a zejména německé pojišťovny pronikaly rychle na území tzv. protektorátu a rozvíjely zde snadno svou činnost. Do českých pojišťoven byli dosazeni nacističtí správci. Během okupace došlo také k fúzím některých ústavů.

V roce 1945 došlo na základě dekretu prezidenta č. 103/1945 Sb. ke znárodnění více než 700 pojišťoven a pojišťovacích spolků a celý proces znárodnění vedla Pojišťovací rada. K 1. lednu 1947 vzniklo v Československu pět pojišťoven národních podniků (Pojišťovna Slavia, n. p., Pražská pojišťovna, n. p., První československá pojišťovna n. p., Pojišťovna Slovan, n. p., a Nemocenská pojišťovna, n. p.) V r. 1948 se vytvořil monopol jedné pojišťovny – Československé pojišťovny, n. p., která byla v roce 1953 přeměněna ve Státní pojišťovnu – státní pojišťovací ústav.

V důsledku ústavního zákona č. 143/1968 Sb. o československé federaci se s účinností od 1. ledna 1969 rozdělila Státní pojišťovna na Českou státní pojišťovnu a Slovenskou státní pojišťovnu.³

Tato situace trvala až do přijetí zákona č. 185/1991 Sb. o pojišťovnictví. Přijetí tohoto zákona mělo za následek zrušení monopolu, tím také zakládání nových komerčních pojišťoven. Těch v roce 1996 působilo na pojistném trhu v České republice již 36.⁴

Celospolečenské změny, které nastaly po roce 1989 a které se mimořádnou měrou týkaly bývalé československé nyní české ekonomiky (přeměna centrálně plánovaného

³ VOŽENÍLEK V., CHLAŇ A.: Pojišťovnictví, Univerzita Pardubice, 2003, str. 5

⁴ Zdroj: ČEJKOVÁ V., ŘEZÁČ F., ŠEDO V. J.: Pojišťovnictví – praktikum, Masarykova univerzita v Brně, 1996, str. 45 - 46

hospodářství na hospodářství tržní), se mimořádným způsobem odrazily také v oblasti finančního trhu a finančních služeb. Monetární a fiskální politika se staly hlavními aspekty realizace reformní strategie, a to si vyžádalo také radikální zásahy do oblasti peněžnictví. Již zde nebyl model jedné monopolní banky a monopolní pojišťovny jejichž hlavním úkolem bylo realizovat peněžní toky podle nařízení centrálních plánovacích struktur. Za relativně krátkou dobu se přešlo ke standardnímu systému centrální banky, soustavy vzájemně si konkurujících komerčních bank a komerčních pojišťoven.⁵

⁵ VOŽENÍLEK V., CHLAŇ A.: Pojišťovnictví, Univerzita Pardubice, 2003, str. 5

4 Druhy pojištění

4.1 Klasifikace pojištění z právního hlediska

Z právního hlediska právní předpisy rozdělují pojištění takto:

- dobrovolné pojištění: sjednává se na základě dobrovolného rozhodnutí klienta (formou pojistné smlouvy),
- povinné pojištění:
 - ♦ povinné smluvní pojištění: zde právní předpis určuje povinnost sjednat toto pojištění (opět formou pojistné smlouvy) jako podmínku určité činnosti (většinou se jedná o odpovědnostní pojištění, např. u nás pojištění odpovědnosti provozovatelů civilních letadel, pojištění odpovědnosti vzniklé při výkonu práva myslivosti, pojištění odpovědnosti za škody z výkonu některých povolání, jako jsou advokáti, lékárníci, auditoři apod.),
 - ♦ zákonné pojištění: jeho povinnost ukládá zákon, přičemž se nesjednává pojistná smlouva (např. u nás zákonné pojištění odpovědnosti organizace za škodu při pracovním úrazu a nemoci z povolání).⁶

4.2 Členění pojištění z hlediska způsobu financování

Z hlediska způsobu financování se u nás v současné době pojištění člena na:

- pojištění sociální – zahrnuje úhradu tzv. sociálních rizik v rozsahu daném rozhodnutím státu,
- pojištění komerční (soukromé) – zahrnuje pojištění majetku ekonomických subjektů (fyzických i právnických osob), pojištění odpovědnosti a pojištění osob.

⁶ CIPRA T.: Pojistná matematika, EKOPRESS, s. r. o., 1999, str. 20

4.2.1 Sociální pojištění

V rámci sociálního pojištění jsou kryta rizika, která mají sociální charakter a z nich vyplývající potřeby. K potřebám vyplývajícím z realizace sociálních rizik patří:

- potřeby v souvislosti s dlouhodobou pracovní neschopností,
- potřeby v souvislosti s krátkodobou pracovní neschopností,
- potřeby v souvislosti pracovními úrazy a nemocemi z povolání
- potřeby zdravotní péče,
- potřeby v souvislosti s nezaměstnaností.⁷

Toto pojištění je považováno za pojištění povinné, neboť výše zmíněná sociální rizika jsou v jednotlivých státech v různé výši implementována do sociálního pojištění. Důvodem pro to je možnost podcenění těchto rizik občany. Specifickým znakem tohoto pojištění je fakt, že výše příspěvků na sociální pojištění je určena určitým procentem z příjmů platičů, nikoliv podle výše rizika, na které je obvykle vázána výše pojistného u komerčních pojištění. Dalším typickým znakem je to, že sociální pojištění je financováno jednak příspěvky zaměstnanců, ale také zaměstnavatelů, případně dotacemi od státu. Nárok na výplatu sociálních dávek je vázán na placení pojistného nebo délce zaměstnání, velikost těchto dávek se poté odvíjí od výše výdělků zaměstnanců.⁸

4.2.2 Komerční pojištění

V rámci komerčního pojištění lze rozlišit:

- pojištění riziková – výplata pojistného plnění je vázána na vznik pojistné události, o které není jisté, zda skutečně nastane. Pokud během pojištění k pojistné události nedojde, pojišťovna pojistné plnění nevyplatí. Během trvání pojištění není omezen počet pojistných událostí,

⁷ DUCHÁČKOVÁ E., Pojišťovnictví, VŠE v Praze, 1996, str. 18 - 19

⁸ Zdroj: DUCHÁČKOVÁ E., Pojišťovnictví, VŠE v Praze, 1996, str. 19

- pojištění rezervotvorná – v rámci tohoto pojištění se průběžně vytváří rezerva pro výplatu pojistných plnění. Jedná se o případy dožití, smrti nebo důchodu. U těchto pojištění dojde vždy, až na některé výjimky, k výplatě plnění.⁹

Komerční pojištění se člení na odvětví pojištění, a to podle různých hledisek. Například z hlediska způsobu tvorby rezerv na pojištění riziková a rezervotvorná, z hlediska předmětu pojištění na pojištění majetku, pojištění osob a pojištění odpovědnosti. Jednotlivá pojistná odvětví se dále člení na druhy pojištění (jednotlivé druhy pojištění kryjí určité druhy rizik).¹⁰

- pojištění osob: to se případně dělí např. na kapitálové životní pojištění s výplatou pojistné částky (tj. kapitálu) v případě pojistné události a důchodové pojištění (chápané zde jako komerční produkt umožňující např. zakoupení doživotní renty) s výplatou důchodu,
- pojištění majetku (věcné pojištění),
- pojištění odpovědnosti za škody,
- úrazové pojištění,
- soukromé zdravotní a nemocenské pojištění,

(někdy se pojištění majetku, pojištění odpovědnosti a obvykle i úrazové pojištění a soukromé zdravotní a nemocenské pojištění označují souhrnně jako **neživotní pojištění**, zatímco termín **životní pojištění** je vyhrazen pro pojištění osob; skutečnost, že se úrazové a soukromé zdravotní pojištění zařazují mezi neživotní pojištění, přestože se týkají osob, je dána jejich administrativní podobností s neživotním pojištěním).¹¹

4.3 Základní druhy pojištění

Již od starověku bylo pojištění spojeno s majetkovými zájmy týkajícími se hmotného majetku (věcí) nebo zdraví či života lidí. Tyto tři zájmové okruhy charakterizují i současný předmět pojištění, jak je demonstrativně vymezuje §790 občanského zákona. Podle tohoto ustanovení lze pojistit zejména:

⁹ Zdroj: DUCHÁČKOVÁ E., Pojišťovnictví, VŠE v Praze, 1996, str. 25

¹⁰ DUCHÁČKOVÁ E., Pojišťovnictví, VŠE v Praze, 1996, str. 25

¹¹ CIPRA T.: Pojistná matematika, EKOPRESS, s. r. o., 1999, str. 19 - 20

- majetek pro případ jeho poškození, zničení, ztráty, odcizení nebo jiných škod, které na něm vzniknou. Takové pojištění se označuje jako pojištění majetku,
- fyzickou osobu pro případ jejího tělesného poškození, smrti, dožití určitého věku nebo pro případ jiné události. Toto pojištění se označuje jako pojištění osob,
- odpovědnost za škodu vzniklou na životě a zdraví nebo na věci, popřípadě odpovědnost za jinou majetkovou škodu. Toto pojištění se označuje jako pojištění odpovědnosti za škody.

O těchto třech druzích pojištění hovoříme jako o základních druzích pojištění. Podle nich pak se rozlišují v rámci těchto základních druhů další druhy pojištění. Jsou určeny tím, že vznik práva na plnění z jednoho druhu je spojen se stejnou skutečností, a to pojistnou událostí blíže určenou pojistnou smlouvou. Tak se pojištění majetku sjednává pro případ poškození nebo zničení živelní události nebo vodou z vodovodních zařízení, pro případ odcizení, popřípadě úmyslného poškození nebo úmyslného zničení. Pojmenování druhů pojištění majetku, osob i odpovědnosti za škody se tedy většinou odvozuje od účelu, pro který je daný druh sjednáván (tzv. „pojištěné riziko“) a který také vystihuje základní charakteristiku pojistné události, která daný druh pojištění specifikuje (např. pojištění pro případ poškození, zničení či ztráty věci při vnitrostátní dopravě nebo pojištění odpovědnosti za škodu z výkonu povolání).

Zatímco shora uvedená pojištění majetku a pojištění osob mají v našem právním řádu pouze formu smluvní, má pojištění odpovědnosti za škodu i formu pojištění zákonného (pojištění pracovních úrazů a nemoci z povolání) Zákon neobsahuje ve světě obvyklé členění na životní (rezervotvorné) a neživotní (rizikové) pojištění, ale je nepochybné, že pojištění majetku a odpovědnosti za škodu patří do skupiny neživotní, rizikové. Riziková pojištění jsou ta, u kterých se ze zaplaceného pojistného nevyplácí rezerva na pokrytí nároků vzniklých v budoucnu, neboť není jisté, zda nárok na plnění vznikne. Stanovené lhůtní pojistné se v průběhu pojistného období plně spotřebovává.

Pokud jde i pojištění osob, je třeba výrazně rozlišit mezi životním pojištěním a pojištěním úrazovým. Pojištění úrazové patří do skupiny pojištění neživotních, rizikových, tak pro pojištění životní platí jiné zásady a patří do pojištění rezervotvorných. Rezervotvorná pojištění jsou dlouhodobá pojištění uzavřená na dobu několika let, u kterých je jisté, že do jejich skončení vznikne pojištěnému nárok na plnění. Zpravidla se tomu tak stává

k termínu konce jejich platnosti. Během trvání pojištění se proto z přijatého pojistného vytváří technická rezerva k pokrytí budoucích závazků. Tato rezerva postupně narůstá až do výše dohodnuté pojistné částky, případně zvýšené smluvně dohodnutým podílem pojištěného na výnosech z těchto rezerv.

Členění pojištění na riziková (neživotní) a rezervotvorná (životní) je důležité především v návaznosti na dnes již u nás uplatňované předpisy EU, podle kterých musí být přísně odděleno účtování nákladů a výnosů pojištění rezervotvorných a rizikových.¹²

4.4 Neživotní pojištění

Neživotní pojištění bývá v angličtině označováno také jako všeobecné pojištění (general insurance). Jestliže pro životní pojištění jsou typické dlouhodobější pojistné smlouvy, uzavírají se smlouvy neživotního pojištění na kratší pojistné doby (velmi často jeden rok) s případným (automatickým) prodlužováním. Navíc se jedná většinou o škodová pojištění s pojistným plněním omezeným rozsahem pojistného zájmu, tj. konkrétně skutečným rozsahem škody (např. v požárním pojištění) nebo dobou trvání následků škody (např. v pojištění pro případ přerušení provozu nebo v pojištění denní dávky při pracovní neschopnosti).¹³

Neživotní pojištění zahrnuje krytí celé škály rizik. V rámci neživotních pojištění se uplatňují:

- pojištění úrazová,
- pojištění zdravotní a nemocenská,
- pojištění majetková,
- pojištění odpovědností.¹⁴

¹² VOŽENÍLEK V., CHLAŇ A.: Pojišťovnictví, Univerzita Pardubice, 2003, str. 13 - 14

¹³ CIPRA T.: Pojistná matematika, EKOPRESS, s. r. o., 1999, str. 31

¹⁴ DUCHÁČKOVÁ E., Pojišťovnictví, VŠE v Praze, 1996, str. 93

4.4.1 Úrazová pojištění

Úrazové pojištění zahrnuje výplatu pojistného plnění v případě, že v důsledku úrazu dojde k přechodnému nebo trvalému tělesnému poškození nebo smrti pojištěného. Přitom úraz bývá v pojišťovnictví charakterizován jako náhlé a neočekávané působení zevních sil nebo vlastní síly, neočekávané a nepřetržité působení vysokých teplot, par, plynů, záření a jedů, které měly za následek tělesné poškození nebo smrt pojištěného.¹⁵

Toto pojištění je v dnešní době velmi rozšířené a sjednává se vedle samostatných smluv také velmi často jako připojištění k jiným pojistným produktům (např. k životnímu pojištění). Dalším důvodem je nepochybně i jeho relativně nízká cena. Ta vychází z předpokladu, že pravděpodobnost invalidity následkem úrazu není tak vysoká, jako pravděpodobnost invalidity z jiné příčiny.¹⁶

Pojistné plnění v úrazovém pojištění mívá obvykle tři složky (ty se popř. mohou nabízet jednotlivě nebo v různých kombinacích):

- Plnění za smrt úrazem (používá se zkratka SÚ):
jestliže nastane smrt následkem úrazu (a to např. nejpozději jeden rok po úrazu), pak se vyplátí (celá) pojistná částka sjednaná pro SÚ.
- Plnění za trvalé následky úrazu (používá se zkratka TNÚ):
jestliže úraz má trvalé následky, pak se obvykle vyplátí tolik procent z pojistné částky sjednané pro TNÚ, kolik odpovídá těmto TNÚ podle oceňovací tabulky používané pojišťovnou (často se také mluví o úrazovém invalidním pojištění nebo o pojištění poúrazové invalidity, přičemž zvlášť u starších lidí existuje často opce převedení jednorázového plnění na doživotní důchod). Tak např. podle určitých oceňovacích tabulek mohou být příslušná procenta z pojistné částky sjednané pro TN v případě ztráty jednoho oka 35 %, v případě ztráty obou očí 100 %, v případě ztráty pravé (resp. levé) horní končetiny v ramenním kloubu nebo mezi loktem a ramenním kloubem u praváka 60 % (resp. 50 %) a naopak u leváka apod.
- Plnění za dobu nezbytného léčení (používá se zkratka DNL):

¹⁵ DUCHÁČKOVÁ E., Pojišťovnictví, VŠE v Praze, 1996, str. 93

¹⁶ Zdroj: CIPRA T.: Pojistná matematika, EKOPRESS, s. r. o., 1999, str. 37

jestliže následky úrazu vyžadují léčení, pak se obvykle vyplatí kolik procent z pojistné částky sjednané pro DNL, kolik odpovídá průměrné době nezbytného léčení těchto následků úrazu podle oceňovací tabulky používané pojišťovnou (tj. pojištěným rizikem je zde explicitně pracovní neschopnost). Tak např. podle určitých oceňovacích tabulek mohou být příslušná procenta z pojistné částky sjednané pro DNL v případě amputace paže v ramenním kloubu 50%. Některé pojišťovny ale vyplácejí přímo denní odškodné za každý den pracovní neschopnosti v důsledku úrazu (tzv. pojištění denního odškodného v důsledku úrazu) nebo za každý den pobytu v nemocnici v důsledku úrazu (tzv. pojištění denního odškodného při pobytu v nemocnici v důsledku úrazu). Ve všech případech se obvykle pro plnění za dobu nezbytného léčení ještě stanovuje počáteční čekací (karenční) doba (např. 2 týdny od vzniku úrazu: nárok na plnění za dobu nezbytného léčení vzniká až po jejím uplynutí).¹⁷

4.4.2 Pojištění zdravotní a nemocenské

Zdravotní a nemocenské pojištění provozované komerčními pojišťovnami se uplatňuje vlastně jako doplněk povinného všeobecného zdravotního pojištění a povinného sociálního nemocenského pojištění, a to pro ty případy, kdy nejsou dané potřeby povinným pojištěním kryty, pro případy, kdy jednotlivec má zájem vyššího rozsahu pokrytí potřeb než se uplatňuje v rámci povinného pojištění a pro osoby, které nejsou zahrnuty do povinného pojištění.

Do této oblasti pojišťování se tedy řadí následující pojistné produkty:

- pojištění léčebných výloh, pomocí kterého se kryjí náklady spojené s léčením (zdravotní pojištění) v zahraničí,
- pojištění nadstandardního vybavení při pobytu v nemocnici (pojištění nadstandardní zdravotní péče),
- pojištění denní podpory při pobytu v nemocnici, tedy nemocenské pojištění v případě pobytu v nemocnici,
- pojištění na denní dávku při pracovní neschopnosti, tedy nemocenské pojištění pro osoby, které nejsou povinně zahrnuty do sociálního nemocenského pojištění (osoby samostatně

¹⁷ CIPRA T.: Pojistná matematika, EKOPRESS, s. r. o., 1999, str. 37 - 38

výdělečně činné) nebo jako doplňkové pojištění k povinnému nemocenskému pojištění (především pro osoby s vyššími příjmy, kterým povinné sociální nemocenské pojištění uhrazuje v případě nemoci jen malý podíl příjmů).¹⁸

Základním účelem tohoto pojištění je nahrazení ušlého výdělku pojištěnému, dále zajištění kvalitnější a nadstandardní léčby pro pacienta. Tím, že pojištěný si těmito pojištěními řeší svoje materiální starosti, dochází v neposlední řadě také ke zlepšení jeho psychického stavu.

V současné době u nás některé pojišťovny nabízejí pojištění pobytu v nemocnici, pojištění nadstandardní péče nebo pojištění denní dávky při pracovní neschopnosti, nadále se dá očekávat rozšíření nabídky těchto pojištění o další produkty.¹⁹

4.4.3 Pojištění majetková

Pojištění majetku se specializuje na pojišťování rizik a škod, které mohou vzniknout na majetku fyzických nebo právnických osob. Toto pojištění se dělí na pojištění věcí (movitých a nemovitých) a na pojištění zájmů (pohledávek, úvěrů, vkladů, zisků apod.).

Současné druhy majetkového pojištění se vyvinuly z každodenních potřeb lidí. Jednotlivé pojistné druhy vznikaly podle pojistných rizik (požární pojištění, havarijní pojištění a podobně) nebo podle pojištění majetkových předmětů nebo zájmů (pojištění zvířat, stromů, skel, úvěrů apod.). Pojistné druhy, které obsahují stejná rizika nebo stejné zájmy se spojují do pojistných odvětví.

V pojištění majetku můžeme pozorovat dvě základní tendence. V jedné jde o maximální specializaci pojišťovaných rizik a ve druhé o slučování rizik do jedné pojistné smlouvy (kombinovaná či sdružená pojištění). První způsob má přednost zvláště při oceňování škody a výpočtu její náhrady. Druhý způsob je pro pojistníky atraktivnější, jednodušší a levnější. Umožňuje snižovat režijní náklady komerční pojišťovny tak, že v rámci jedné pojistné smlouvy je zahrnuto více pojistných rizik.

¹⁸ DUCHÁČKOVÁ E., Pojišťovnictví, VŠE v Praze, 1996, str. 93 - 94

¹⁹ Zdroj: SPIRIT M., Pojistné právo, VŠE v Praze, 2000, str. 66 - 67

Obecnou charakteristiku majetkového pojištění v ČR obsahuje §608 občanského zákoníku, z něhož vyplývá, že z tohoto pojištění má pojištěný právo, aby mu bylo poskytnuto pojistné plnění ve výši určené podle pojistných podmínek, týká-li se pojistná událost věci, na kterou se pojištění vztahuje.²⁰

Pojištění zahrnují krytí celé řady rizik, která jsou blíže specifikována v pojistných podmínkách. Jsou to zejména:

- živelná rizika, představují poměrně širokou skupinu rizik, jako požár, výbuch, blesk, vichřice, povodeň, krupobití, sesuv půdy, zemin nebo zřícení skal, sesuv lavin, pád stromů nebo stožárů, zemětřesení apod.
- vodovodní rizika, projevují se škodami způsobenými vodou vytékající z vodovodních zařízení, topení, kanalizací apod.,
- rizika odcizení a vandalství, související se škodami na majetku spojenými se zásahem třetí osoby,
- strojní rizika, související s poruchou nebo havárií strojního zařízení v důsledku neodborného zacházení, předčasného opotřebení, vadného materiálu, chybné technologie apod.,
- pojištění majetku je obvykle rozdělována na:
 - ♦ pojištění majetku obyvatelstva,
 - ♦ pojištění průmyslových a podnikatelských rizik,
 - ♦ pojištění zemědělských rizik.²¹

A) Pojištění majetku obyvatelstva

Pojištění domácnosti:

Pojišťuje se soubor zařízení domácnosti sloužící členům domácnosti (věci, které se staly součástí domácnosti po uzavření smlouvy, jsou automaticky také pojištěny, zatímco věci, které přestaly být součástí domácnosti po uzavření smlouvy, již pojištěny nejsou).²²

V tomto pojištění se obvykle jedná o sdružené krytí různých rizik, například těch, které byly vyjmenovány výše (vodovodní riziko, živelné riziko atd.). K tomuto pojištění lze

²⁰ ČEJKOVÁ V., ŠEDO VÁ J., ČAPKOVÁ D., Základy pojišťovnictví, Fakulta podnikatelská VUT v Brně, 1997, str. 51 - 52

²¹ SPIRIT M., Pojistné právo, VŠE v Praze, 2000, str. 49

²² CIPRA T.: Pojistná matematika, EKOPRESS, s. r. o., 1999, str. 32

sjednat navíc různá připojištění, například připojištění majetku sloužícího k drobné výdělečné činnosti, odpovědnosti za škody (škoda způsobená třetím osobám), nebo třeba připojištění stavebních součástí. Pokud se v domácnosti vyskytují předměty nadstandardní ceny, např. výpočetní technika, elektronika, sbírky, starožitnosti apod., jsou obvykle pojištěny jen do výše určitých základních limitů, které jsou v pojistné smlouvě stanoveny. Samozřejmě je ale možné za příplatek k pojistnému tyto limity zvýšit. Zajímavým faktorem, který můžeme u tohoto pojištění ještě upozorovat, je často rozdílné pojistné podle umístění pojišťované domácnosti (velkoměsto, venkov apod.).²³

Pojištění budov (pojištění staveb):

Pojišťují se budovy (i ve výstavbě), např. rodinný dům, nájemní obytný dům, rekreační stavba, hospodářská budova, drobná stavba (garáž) apod.²⁴

Opět, stejně jako u pojištění domácnosti, se jedná v tomto pojištění o sdružené krytí různých rizik. Pojistné plnění je nová cena stavby snižena o cenu upotřebitelných zbytků, jeho maximální výši činí výše pojistné částky. Pokud se jedná o stavbu starší, je ale častěji používána cena časová. Pojištěn je často i materiál na stavbu budovy a na její údržbu.²⁵

Havarijní pojištění (kasko pojištění):

Kryje škody na motorových vozidlech, ať je řidič neovlivnil nebo zcela či částečně ovlivnil.

Uplatňuje se tzv. plné havarijní pojištění, které zahrnuje krytí rizik živelných, odcizení, vandalismu a rizika havárie (z pojistného plnění bývá vyloučeno plnění při nesprávné obsluze a údržbě, řízení osobou bez řidičského oprávnění, přirozené opotřebení apod.) a tzv. omezené havarijní pojištění (pouze celého vozidla, nikoliv částí nebo výbavy). Obvyklé je uplatnění procentní spoluúčasti a excedentní franšízy v konstrukci havarijního pojištění, dále také bonusů při bezeškodném průběhu.

Ve vyspělých zemích patří havarijní pojištění mezi nejdražší druhy pojištění, pojistné se pohybuje okolo 10 % ceny nového vozidla ročně. Vyplývá to především z vysoké škodovosti právě v oblasti motorových vozidel (krádeže, havárie). Velikost pojistného u havarijního pojištění závisí obvykle na typu a obsahu motorového vozidla, na jeho stáří, na výši zvolené procentní spoluúčasti nebo excelentní franšízy. Některé pojišťovny podmiňují sjednání havarijního pojištění zavedení určitých zabezpečujících zařízení v motorovém

²³ Zdroj: CIPRA T.: Pojistná matematika, EKOPRESS, s. r. o., 1999, str. 32

²⁴ CIPRA T.: Pojistná matematika, EKOPRESS, s. r. o., 1999, str. 32

²⁵ Zdroj: CIPRA T.: Pojistná matematika, EKOPRESS, s. r. o., 1999, str. 32 - 33

vozidle. Často pojišťovny odmítají pojistit motorová vozidla vyšších cen a motorová vozidla, která jsou starší než stanovená věková hranice.²⁶

B) Pojištění průmyslových a podnikatelských rizik

Živelní pojištění:

Živelní pojištění by mělo být základem pojišťování každého podnikatelského subjektu. Živelní pojištění kryje škody na majetku, které byly způsobeny realizací živelního rizika, (požár, výbuch, blesk, vichřice, povodeň, krupobití, zřícení skal, zemětřesení atd.). Toto živelní riziko je vymezeno v pojistných podmínkách konkrétního druhu pojištění. V rámci živelních pojištění bývá kryto i vodovodní riziko.

Živelní pojištění bývá konstruováno na principu nové hodnoty, tzn. pojistné plnění je vypláceno ve výši potřebné k opravě nebo znovuzřízení pojištěného majetku, který byl poškozen nebo zničen. Je ovšem nutné, aby hodnota pojištěného majetku byla pro potřeby pojištění správně stanovena a v průběhu pojištění aktualizována tak, aby nedocházelo k podpojištění.

Velikost pojistného závisí u živelního pojištění především na uvedené hodnotě pojišťovaného majetku, na rizikové situaci podniku, tzn. na uspořádání podniku z hlediska možné škody (stavební konstrukce, použité stavební materiály, úroveň zábranných opatření apod.), a také na velikosti integrální franšízy, spoluúčasti pojištěného podnikatelského subjektu na krytí vzniklé škody.

Pojištění strojní:

Strojní pojištění určitým způsobem navazuje na pojištění živelní. Kryje rizika havárie strojů nebo celých strojních souborů a zařízení. Základem pro výpočet pojistného je pojistná hodnota udaná pojištěným²⁷

Pojištění pro případ přerušení provozu (šomázní pojištění):

Navazuje na živelní a strojní pojištění v tom smyslu, že kryje následné škody jako pojištění ušlého zisku a pojištění nákladů, které musí podnik vynaložit, když byl provoz

²⁶ DUCHÁČKOVÁ E., Pojišťovnictví, VŠE v Praze, 1996, str. 97 - 98

²⁷ DUCHÁČKOVÁ E., Pojišťovnictví, VŠE v Praze, 1996, str. 98

přerušen (mzdy pracovníků, nájemné, zajištění náhradního provozu, penále vyžadované odběrateli aj.); tyto následné škody často výrazně převyšují přímé škody na majetku. Pojistné plnění se obvykle vyplácí po určitou sjednanou dobu (např. ve výši sumy fixních nákladů a očekávaného zisku v tomto období).

Pojištění proti odcizení:

Kryje majetek podnikatelského subjektu pro případ odcizení, poškození nebo zničení majetku jednáním pachatele, které směřovalo ke krádeži vloupáním nebo loupežným přepadením (k moderním typům patří např. pojištění proti odcizení počítačových čipů, které je pro pojišťovny značně ztrátové). Pojištění bývá diferencováno mimo jiné podle úrovně zabezpečujících opatření.

Kaskopojištění podnikatelských subjektů např.:

- havarijní pojištění motorových vozidel (pro podnikání),
- pojištění leteckého kaska,
- pojištění lodního (nebo námořního) kaska.

Dopravní pojištění (pojištění přepravy, kargopojištění):

Kryje riziko zničení, odcizení nebo ztráty věci ve vnitrostátní přepravě nebo v zahraničním obchodě (zde vzhledem k dlouhým přepravním trasám a rizikovosti při přepravě může cena dopravy převyšovat cenu zboží; doprava pojištěné věci obvykle začíná jejím uvedením do pohybu za účelem jejího převzetí dopravcem a končí předáním příjemci nebo po uplynutí stanovené doby od termínu, kdy měla dorazit. Toto pojištění obvykle nekryje peníze a cennosti (existuje ale specializované pojištění přepravy peněz a cenností) a poškození v důsledku nedostatečného balení, vnitřní zkázy, tepla, chladu apod., zatímco kryje poškození přepravované věci v důsledku živelní události, havárie apod.

Pojištění úvěru

Toto pojištění kryje riziko ztrát v případě nesplacení poskytnutého úvěru:

- pro zahraniční pojišťovny provozující tyto velmi rizikové pojištění je typické uplatnění značně vysoké spoluúčasti (20 – 50 %), krytí pouze části pohledávky a případně vůbec odmítnutí krýt některé úvěry (např. při nadlimitní výši pojistných závazků nebo při nepříznivých informacích o příslušných firmách, což vychází z důkladného finančního underwritingu),

- u nás zatím úvěrové pojištění není rozšířeno, významné je ale na druhé straně pojištění vývozních úvěrů provozované Exportní a garanční pojišťovací společností EGAP, které kryje především riziko platební neschopnosti či nevěle zahraničního dovozce českého, ale také politická a teritoriální rizika, jako např. embargo, válečný či sociální konflikt nebo přírodní katastrofa v zemi odběratele (jedná se zřejmě o významný nástroj na podporu vývozu),
- do této kategorie také spadá pojištění investic, dokumentárního inkasa, pojištění politických rizik spojených s osobami.²⁸

C) Pojištění zemědělských rizik

U zemědělských podniků, které mohou uplatňovat další pojištění v rámci podnikatelské sféry, se využívají specifické druhy pojištění, a to pojištění hospodářských zvířat a pojištění plodin.

Pojištění hospodářských zvířat

Toto pojištění kryje škody v souvislosti s uhynutím, utracením nebo nutnou porážkou hospodářských zvířat a souborů hospodářských zvířat. Nejčastějšími pojištěnými riziky jsou infekční nemoc, rizika živelní, úraz a neinfekční nemoc. Mimo tohoto hromadného pojištění lze pojistit individuálně i jednotlivá zvířata chovaná ke specifickým účelům, jako jsou např. závodní koně.

Pojištění plodin

Toto pojištění kryje majetkové škody na rostlinné produkci. Uplatňuje se zde několik podob tohoto pojištění. Prvním z nich (nejčastěji používané) je tzv. **krupobitní pojištění**. Kryje riziko poškození nebo zničení plodit krupobitím. Další podoba tohoto pojištění je tzv. **pojištění proti vybraným rizikům**. Tato rizika jsou například povodeň, vichřice, jarní mráz apod. Další podobou krytí rizik je tzv. **pojištění úrody plodin**. Z hlediska krytí rizik je toto pojištění nejširší. Kryje ztráty na produkci, které vznikly v důsledku působení různých vlivů. Jedinou výjimku zde tvoří nekvalitní práce.²⁹

²⁸ CIPRA T.: Pojistná matematika, EKOPRESS, s. r. o., 1999, str. 34 - 35

²⁹ Zdroj: DUCHÁČKOVÁ E., Pojišťovnictví, VŠE v Praze, 1996, str. 102 - 103

4.4.4 Pojištění odpovědnosti

Pojistnou událostí je zde vznik povinnosti pojištěného nahradit škodu (na životě, zdraví, majetku), pokud tato škoda vznikla v souvislosti s činností nebo vztahem pojištěného blíže specifikovanými v pojistné smlouvě. Anglický výraz „third party liability“ pro odpovědnostní pojištění zdůrazňuje skutečnost, že kromě pojistitele a pojištěného figuruje potenciálně v rámci takového pojištění ještě třetí poškozená strana, která však v okamžiku uzavření pojištění ještě většinou není známa. Pojištění se obvykle nevztahuje na škodu způsobenou úmyslně, na škodu nad rámec stanovený právními předpisy (např. vyplývající z trestné činnosti pojištěného, na škodu, za kterou pojištěný odpovídá přímým příbuzným nebo osobám žijícím s ním ve společné domácnosti, při nesplnění povinnosti k odvrácení škody apod. U nás je přirozené členit odpovědnostní pojištění podle jeho právní formy.

A) Smluvní pojištění odpovědnosti

Subjekt (občan, podnikatelský subjekt) pojišťuje svou odpovědnost za škodu na základě vlastního dobrovolného uvážení.

Pojištění odpovědnosti za škody občana v běžném občanském životě

Toto pojištění se týká škod způsobených z činnosti občana v běžném životě (s vyloučením činnosti v rámci pracovněprávních vztahů), z provozu domácnosti, manželem (-kou), jednáním nezletilých dětí, nezávadným provozováním sportů (včetně používání jízdních kol), z legálního držení střelných zbraní apod.

Speciální pojištění odpovědnosti za škody občana:

Sem spadá celá řada pojistných produktů zaměřených na odpovědnost za potenciální škody blíže vymezeného typu, např.:

- pojištění odpovědnosti za škody občana – vlastníka, držitele, nájemce nebo správce nemovitosti,
- pojištění odpovědnosti za škody občana – vlastníka budovy ve stavbě nebo demolici,
- pojištění odpovědnosti za škody občana – vlastníka nebo opatrovatele psa,
- pojištění odpovědnosti občana za škody způsobené při výkonu povolání apod.

Pojištění odpovědnosti za škody podnikatele např.:

- pojištění odpovědnosti podnikatele za škody způsobené při výkonu povolání,
- pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škody způsobené zaměstnancem (např. řidičem),
- pojištění odpovědnosti za škody způsobené podnikáním v zemědělství apod.

B) Povinné smluvní pojištění odpovědnosti

Určité subjekty jsou povinny na základě právních předpisů sjednat příslušnou pojistnou smlouvu jako podmínku určité činnosti, např.:

- povinné smluvní pojištění odpovědnosti provozovatelů civilních letadel,
- povinné smluvní pojištění odpovědnosti za škody vzniklé při výkonu práva myslivosti,
- povinné smluvní pojištění odpovědnosti za škody vzniklé při výkonu povolání (některá povolání).³⁰

C) Zákonné pojištění odpovědnosti

Při zákonném pojištění vzniká pojistný vztah na základě právního předpisu a pojistná smlouva se neuzavírá. Právní předpis určuje všechny náležitosti pojistného vztahu včetně pojišťovny, která pojištění vykonává, výši pojistného, pojistné podmínky a podobně. Pojištění je dále v platnosti bez ohledu na to, jestli bylo nebo nebylo zaplacené pojistné na příslušné období. V moderním hospodářství se od této formy pojištění ustupuje, protože jde o příkazovou formu, která omezuje rozhodování pojištěného i pojistitele. Z tohoto důvodu se zákonná pojištění přetransformávají na smluvní povinná pojištění.³¹

- pojištění odpovědnosti za škodu při pracovním úraze nebo nemoci z povolání³²

³⁰ CIPRA T.: Pojistná matematika, EKOPRESS, s. r. o., 1999, str. 34 - 35

³¹ MARTINOVIČOVÁ D.: Pojišťovnictví, AKADEMICKÉ NAKLADATELSTVÍ CERM, s. r. o., 2006, str. 26

³² MARTINOVIČOVÁ D.: Pojišťovnictví, AKADEMICKÉ NAKLADATELSTVÍ CERM, s. r. o., 2009, str. 53

4.5 Životní pojištění

Jednou z tendencí, která se v naší společnosti začíná výrazně prosazovat, je větší starost o osobní zabezpečení v průběhu aktivního života i v období stáří. Lidé více věnují pozornost zabezpečení své vlastní budoucnosti a také zabezpečení své rodiny.

V této souvislosti patří mezi významné možnosti řešení, jak si zajistit poklidné a důstojné stáří, také životní pojištění. Životní pojištění je relativně široký pojem, který zahrnuje celou řadu pojistných produktů. Pro spoření na stáří jsou vhodné zejména ty formy, které obsahují tzv. spořicí složku a objevují se pod názvem „Soukromé životní pojištění“. Jedná se hlavně o pojištění pro případ dožití, pojištění pro případ smrti nebo dožití a o důchodové pojištění.

Životní pojištění není jednoduchým pojistným produktem. Z pohledu občana se jedná o důležité rozhodování na období mnoha let dopředu. Sjednáním tohoto pojištění se vyjadřuje důvěra v danou pojišťovnu, ale také v celý sektor pojišťovnictví, ve stabilitu národního hospodářství a globální ekonomiky.³³

V produktech životního pojištění jsou obvykle kryta dvě základní rizika. Prvním z nich je riziko smrti, druhým riziko dožití. Současné produkty životního pojištění nejčastěji různými způsoby tato rizika kombinují, přičemž se k pojištění obvykle sjednávají další připojištění, která kryjí další rizika jako např. invalidita nebo smrt úrazem.

Pojištění uplatňovaná v rámci životního pojištění:

- pojištění pro případ smrti: pojistnou událostí je smrt pojištěného, pojistná částka je stanovena pojistníkem při uzavření smlouvy, jelikož je velmi těžko vyčíslitelná,
- pojištění pro případ dožití: pojistnou událost tvoří dožití se věku, který je předem stanoven ve smlouvě,
- tzv. smíšené pojištění pro případ smrti nebo dožití: kombinace dvou předcházejících pojištění.³⁴

Životní pojištění tím, že zahrnuje krytí rizika úmrtí a dožití, vlastně plní vedle krytí vlastního rizika i úspornou funkci. Tento druh pojištění tedy může být chápán jako spořicí

³³ VOŽENÍLEK V., CHLAŇ A.: Pojišťovnictví, Univerzita Pardubice, 2003, str. 82

³⁴ Zdroj: DUCHÁČKOVÁ E., Pojišťovnictví, VŠE v Praze, 1996, str. 78

a investiční instrument, neboť v rámci životního pojištění jsou vytvářeny specifickým způsobem úspory a toto může být podtrženo uplatňováním daňových zvýhodnění pro pojistníka v případě sjednání tohoto druhu pojištění.

Pojistné můžeme podle způsobu použití přijatého pojistného k zabezpečení pojistného plnění pojistitele rozdělit na dvě složky:

- rizikové pojistné, tvořící část pojistného, kde se pravděpodobnost pojistné události v čase nemění a tato část pojistného se v průběhu pojistného období spotřebovává a není z něho tvořena dlouhodobá rezerva,
- rezervotvorné pojistné, tvořící tu část pojistného, kde pravděpodobnost pojistné události v čase roste a kdy se značná část pojistného ukládá do rezervy na závazky budoucích let.

Placené pojistné může být sjednáno podle pojistné smlouvy jako:

- jednorázové pojistné – toto je zaplacené najednou při uzavření smlouvy,
- běžně placené pojistné – je opakovaně placené vždy v určitém dohodnutém období (měsíčně, čtvrtletně, pololetně, ročně).

Nemůže-li pojistník platit běžně placené pojistné, nemusí to vždy znamenat zánik pojištění, po dohodě může pojištění pokračovat, pokud dojde k redukci pojistné částky (nebo důchodu) nebo k redukci pojistné doby. V řadě případů má pojistník právo požádat o zrušení pojištění, což je spojeno s výplatou tzv. odbytného. Odbytné, neboli odkup životní pojistky, se uplatňuje při předčasném ukončení platnosti pojistné smlouvy ze strany pojistníka. Odbytné znamená částku rezerv pojistného s odpočtem neamortizovaných nákladů správní režie a tzv. manipulačního poplatku. Tato konstrukce odbytného má motivovat pojištěného, aby sjednané životní pojištění předčasně neukončoval.

V rámci životního pojištění může být umožněno uplatnění tzv. zproštění od placení pojistného, zejména pokud mu byl během trvání pojištění přiznán plný invalidní důchod ze sociálního pojištění, nebo může být uplatněno tzv. pojištění s výhradou, kdy při předčasném ukončení pojištění ze stejného důvodu se automaticky vrací podstatná část doposud zaplaceného pojistného.

Velikost pojistného plnění je v životních pojištěních dána sjednanou pojistnou částkou a může být zvýšena o předem neznámý podíl na zisku.

Zisk v oblasti životního pojištění plyne z výnosů, které pojišťovna dosahuje z investování části prostředků placeného pojistného na kapitálovém trhu. K zisku dochází z rozdílu mezi úrokovou mírou plynoucí z pojistných smluv a skutečnými výnosy dosahovanými při investování na finančním trhu.³⁵

4.5.1 Pojištění pro případ smrti

Toto pojištění by se dalo označit za základní druh životního pojištění. Rozlišují se dva typy:

- dočasné pojištění pro případ smrti,
- trvalé pojištění pro případ smrti.

Tyto dva typy jsou značně rozdílné. Nejdůležitějším rozdílem je, že u dočasného pojištění pro případ smrti se nevytváří žádná rezerva pojistného, je tedy čistě rizikové. Druhý typ pojištění se sjednává jako pojištění doživotní, k výplatě pojistné částky dříve či později musí dojít, a proto se rezerva pojistného v průběhu pojištění utváří. Jedná se tedy o pojištění rezervotvorná.

Dočasné pojištění pro případ smrti se nejčastěji využívá pro krytí úvěrů. Často bývá uzavření tohoto pojištění podmínkou pro schválení úvěru bankou nebo stavební spořitelnou. Druhou funkcí tohoto pojištění je zabezpečení pozůstalých proti finančním problémům v případě předčasné smrti pojištěného.

Trvalé pojištění pro případ smrti je doživotní pojištění. Není sjednáno na dobu určitou a pojistná částka je vyplácena pouze v případě smrti pojištěného, tím se liší od kapitálového životního pojištění. Většinou se uzavírá na nižší částky.³⁶

4.5.2 Pojištění pro případ smrti nebo dožití

Pojištění pro případ smrti nebo dožití je jedním z nejdůležitějších druhů životního pojištění, neboť představuje širší pojistnou ochranu než předcházející pojištění jen pro případ smrti, neboť zabezpečuje nejen rodinu pro případ smrti pojištěného, ale zároveň i vytváří

³⁵ VOŽENÍLEK V., CHLAŇ A.: Pojišťovnictví, Univerzita Pardubice, 2003, str. 85 - 86

³⁶ Zdroj: VOŽENÍLEK V., CHLAŇ A.: Pojišťovnictví, Univerzita Pardubice, 2003, str. 88 . 89

prostředky pro případ dožití pojištěného. Z tohoto důvodu se tomuto druhu životního pojištění také říká smíšené životní pojištění.

Sjednaná pojistná částka u tohoto druhu pojištění je vyplacena buď v případě smrti pojištěného oprávněné osobě, resp. obmyšlenému nebo při dožití konce pojistné doby, a to pojištěnému. Pojistná částka je tedy vyplacena vždy, a to je základní výhoda smíšeného pojištění oproti rizikovému pojištění, u kterého k výplatě dochází pouze v případě smrti, která navíc musí nastat v průběhu pojištění. Smíšené životní pojištění je pojištěním rezervotvorným. Smíšené životní pojištění, případně pouze pojištění pro případ dožití, jsou také často uváděny pod názvem **kapitálové životní pojištění**.

Další nezanedbatelnou výhodou tohoto pojištění je podíl na zisku, resp. podíl na výnosech, podíl na přebytcích. Tento podíl je pojišťovnami k tomuto druhu pojištění velice často nabízen a zajišťuje tak to, že naspořená částka by neměla být reálně znehodnocena inflací. Další výhodou je potom možnost různých forem připojištění k tomuto produktu. Možností je celá řada a velice jednoduše a za výhodných podmínek je možné se připojistit např.: pro případ úrazu, vážné choroby nebo invalidity.³⁷

4.5.3 Důchodové pojištění

Důchodové pojištění je v podstatě specifický druh kapitálového životního pojištění. Je to pojištění na dožití s průběžnou výplatou pojistné částky. V rámci tohoto pojištění můžeme sjednat výplatu několika důchodů.

Prvním z nich je tzv. **základní důchod**. Je to obdoba starobního důchodu ze sociálního pojištění, jeho účelem je pokrytí finančních potřeb ve stáří. Zde si může pojištěný vybrat ještě ze dvou možností výplaty, jednak je to doživotní důchod, nebo důchod vyplácený po předem stanovenou dobu.

Další z důchodů je tzv. **důchod pozůstalostní**. Ten je vyplácen pouze v případě smrti pojištěné osoby té osobě, kterou pojistník uvedl v pojistné smlouvě. Často se zde objevuje podmínka pro plnění, a to uplynutí určité doby od uzavření pojistné smlouvy.

³⁷ VOŽENÍLEK V., CHLAŇ A.: Pojišťovnictví, Univerzita Pardubice, 2003, str. 89 - 90

Posledním z důchodů je **důchod dočasný**. Ten je vyplácen pojištěnému v případě přiznání plné invalidity. Opět je zde podmínka, k invaliditě musí dojít po určité době od sjednání pojištění a před splatností důchodu základního.³⁸

4.5.4 Investiční životní pojištění

Investiční životní pojištění je pojištění rezervotvorné, obsahuje pojistné krytí pro případ smrti a dožití konce pojištění.

Velikou výhodou tohoto pojištění je možnost zvolení **vlastní investiční strategie**. Klient si může zvolit, kam chce investovat prostředky tvořené z rezerv z pojistného. K dispozici jsou jak fondy peněžní, dluhopisové, smíšené, tak i akciové. Zvolením vlastního investičního portfolia sice vzniká potenciál vysokého výnosu, avšak vedle něj také riziko, že zhodnocení bude nakonec nižší, než je technická úroková míra připisována na kapitálové životní pojištění. Pojišťovny negarantují žádný výnos, takže výsledné plnění může být dokonce teoreticky nižší, než byla částka investovaná. Pro riziko smrti je u tohoto druhu pojištění zaručena výplata předem sjednané částky.

Investiční životní pojištění lze uzavřít kdykoliv. Pojistné může být zaplacené buď **jednorázově** při sjednání smlouvy, nebo placeno **běžně**, tzn. pravidelně po celou dobu spoření v určitých časových intervalech. Pojištění se sjednává na dobu určitou, např. na 30 let, nebo do dosažení určitého věku pojištěného, např. věk 60 let. Toto pojištění bývá výhodné uzavírat na delší dobu, neboť hodnota cenných papírů v průběhu pojištění může značně kolísat. Při sjednávání tohoto pojištění se stanovuje pojistná částka pro riziko smrti, posléze případně další připojištění jako smrt úrazem, pracovní neschopnost atd. Pojistná částka pro riziko dožití se nestanovuje, pojištěnému je vyplacena aktuální hodnota jeho investičního portfolia, její výše tedy plně závisí na vývoji investice.

Na konci pojištění obdrží pojištěný aktuální hodnotu svých podílových jednotek. Jsou zde možné 2 způsoby výplaty. Buďto **jednorázovou částkou**, nebo formou **pravidelného důchodu**. V případě smrti pojištěného vyplácí pojišťovna osobám uvedeným ve smlouvě

³⁸ Zdroj: DUCHÁČKOVÁ E., Pojišťovnictví, VŠE v Praze, 1996, str. 81 - 82

sjednanou pojistnou částku pro riziko smrti a aktuální hodnotu podílových jednotek, nebo vyšší z částek.

Výše pojistného (na investování) u tohoto pojištění není omezena. Lze také kdykoliv v průběhu trvání tuto výši změnit nebo také složit tzv. **mimořádné jednorázové pojistné**.

Velikou výhodou tohoto pojištění je flexibilita. Klient může kdykoliv během pojistné doby měnit zvolenou investiční strategii a přemisťovat podílové jednotky mezi různými fondy. Další výhodou je potom možnost částečně odebrat naspořené prostředky již v průběhu pojištění a pojištění kdykoliv zrušit a naspořenou částku vybrat.

Investiční životní pojištění je velikou příležitostí pro méně bonitní investory, kteří zde mohou vstoupit na kapitálový trh již s velmi nízkými částkami. Pokud by chtěli investovat do cenných papírů přímo, většinou by investované částky musely být mnohem vyšší.³⁹

³⁹ Zdroj: VOŽENÍLEK V., CHLAŇ A.: Pojišťovnictví, Univerzita Pardubice, 2003, str. 90 - 91

5 Investiční činnost pojišťoven

Komerční pojišťovny provozují svou podnikatelskou činnost zejména prostřednictvím peněžních prostředků, které jsou součástí technických rezerv. Tyto rezervy jsou komerční pojišťovny tvořit ze zákona. Od roku 1994 byla tato problematika upravena vyhláškou ministerstva financí č. 52/1994 Sb., kterou se stanovila tvorba, použití a způsob umístění prostředků technických rezerv pojišťovny. Po novelizaci zákona č. 185/1991 Sb., o pojišťovnictví, zákonem č. 363/1999 Sb., o pojišťovnictví, byla většina této problematiky přímo zapracována do novelizovaného znění zákona v Hlavě III „Technické rezervy, solventnost, odpovědný pojistný matematik a audit“. Některé rezervy však mají výši a podmínky pro čerpání stanoveny ve zvláštní vyhlášce ministerstva financí. Jedná se o vyhlášku. 75/200 Sb. (dále jen vyhláška), kterou provádí současný zákon č. 363/1999 Sb., o pojišťovnictví.

Většinu peněžních prostředků odložené spotřeby tvoří úspory obyvatelstva a firem, které jsou velmi důležitým zdrojem domácího kapitálu. Postupně vznikla řada finančních institucí, které využívají této skutečnosti, to znamená, že soustřeďují tyto peněžní prostředky, kumulují je a využívají je po určitou dobu ve formě investic s cílem jejich zhodnocení. Těmto finančním institucím se říká „institucionální investoři“.

K institucionálním investorům finančního trhu patří zejména banky, investiční fondy, investiční společnosti, penzijní fondy a komerční pojišťovny. Pojišťovnictví se tak stává významnou součástí kapitálového trhu.

V tržních ekonomikách je pojišťovnám předepsáno, aby v zájmu vysoké míry solventnosti vůči svým klientům vytvářely z pojistného povinné technické rezervy. Tyto rezervy se v počátku v průběhu pojištění vytvářejí a podle potřeby čerpají. Technické rezervy jsou tvořeny z pojistného a užívají se na výplaty pojistných plnění běžného období, část z nich může být použita v podnikatelské či investiční činnosti pojišťoven na finanční umístění. Každá komerční pojišťovna má vlastní investiční politiku, jejímž obsahem je snaha o dobré zhodnocení volných peněžních prostředků. Vyrovnáváním časových, místních a věcných výkyvů prostřednictvím nástrojů finančního trhu se rovněž eliminuje pojistně-technické riziko pojišťovny.

Jak z výše uvedeného vyplývá, dochází k časovému rozdílu mezi příjmem pojistného a výplatou pojistného plnění, je tedy nutné dobře hospodařit s technickými rezervami, čímž se z pojišťoven stávají institucionální investoři. Komerční pojišťovny, které působí na pojistném trhu již delší dobu, si vytvořily velký pojistný kmen a na základě toho i miliardové technické rezervy. V roce 1999 činil objem technických rezerv v pojišťovnách v ČR téměř 110 mld. Kč. Trend tvorby těchto rezerv v komerčních pojišťovnách je zatím stále růstový a při srovnání roku 2000 s rokem 1995 můžeme sledovat nárůst o 61,8 %.⁴⁰

Při finančním umístění aktiv je pojišťovna povinna dodržovat tyto zásady:

- zásadu bezpečnosti – tzn., že jednotlivé složky finančního umístění musí poskytovat záruku návratnosti vložených prostředků,
- zásadu rentability – tzn., že jednotlivé složky finančního umístění musí zabezpečovat výnos z jejich držby nebo zisk z jejich prodeje,
- zásadu likvidity – tzn., že v závislosti na charakteru provozované pojišťovací činnosti musí být část finančního umístění pohotově k dispozici na výplatu pojistných plnění ve lhůtě stanovené zvláštním právním předpisem,
- zásadu diverzifikace – tzn., že jednotlivé složky finančního umístění musí být rozloženy mezi větší počet právnických osob, mezi nimiž není vztah ovládané a ovládající osoby ani osob, které jednají ve shodě podle zvláštního právního předpisu.

Tvorbu a použití technických rezerv upravuje § 14 až 20 zákona o pojišťovnictví. Některá specifika pro vyrovnávací rezervu, technickou úrokovou míru, limity skladby finančního umístění a výpočet minimální míry solventnosti a její vykazování aj. upravuje vyhláška, kterou se provádí zákon o pojišťovnictví.

Aktiva, do kterých mohou komerční pojišťovny umisťovat své peněžní prostředky, jejichž zdrojem jsou technické rezervy, jsou taxativně vymezeny v § 21 zákona o pojišťovnictví. Součástí tohoto paragrafu jsou i limity, které musí být v souvislosti s investiční činností komerčních pojišťoven dodrženy.⁴¹

Tato úprava možností finančního umístění je v současné době nejobsáhlejší a zohledňuje i situaci na českém kapitálovém trhu. I když jsou komerční pojišťovny omezeny

⁴⁰ ČEJKOVÁ V., Pojistný trh, GRADA Publishing, s. r. o., 2002, str. 84 - 85

⁴¹ ČEJKOVÁ V., Pojistný trh, GRADA Publishing, s. r. o., 2002, str. 87 - 88

pouze na aktiva taxativně vymezená zákonem, je toto vymezení značně rozsáhlé a přitom dbá i na to, aby portfolia pojišťoven obsahovala pouze ta nejvyšší kvalita aktiva.

Novinkou v současné legislativní úpravě je možnost umisťovat peněžní prostředky i na zahraničních trzích. Vzhledem k omezenosti českého kapitálového trhu a jeho současného stavu, zejména co se týká bonity některých cenných papírů, je v dnešní době tato možnost nedoceníitelná.⁴²

⁴² ČEJKOVÁ V., Pojistný trh, GRADA Publishing, s. r. o., 2002, str. 89

6 Investiční produkty pojišťoven

6.1 Životní pojištění Kooperativa Perspektiva

Životní pojištění Perspektiva je variabilní produkt, který nabízí kombinaci zhodnocení vložených investic a pojistné ochrany pro celou rodinu. Perspektiva může sloužit jako dětské pojištění, rizikové pojištění, rodinné pojištění nebo jako investiční životní pojištění s primárním cílem zhodnocovat finanční prostředky.

Výhody IŽP Perspektiva:

- pojištění celé rodiny na jedné pojistné smlouvě,
- přizpůsobení pojistné ochrany konkrétní životní situaci – variabilita,
- prémie za bezeškodní průběh na konci pojištění a bonus k pojištění zdarma.

Prémie za bezeškodní průběh na konci pojištění:

Procentní podíl z pojistného uhrazeného za pojištěná rizika, který je vyplacen hlavnímu pojištěnému na konci pojištění v případě, že během pojištění nedojde k žádné pojistné události ze sjednaných rizikových pojištění.

Variabilita pojištění:

U připojištění si můžete stanovit věk, do kterého chcete být pojištěni. Lze nastavit klesající pojistné částky např. pro účely zabezpečení blízkých v době splácení hypotéčního úvěru. S umořováním úvěru tak bude klesat i pojistná částka, na kterou je pojištěný pojištěn. Klient si nadále může volit mezi variantou plnění v případě smrti, kdy je vyplacena buď sjednaná pojistná částka plus hodnota účtu (varianta Součet), nebo sjednaná pojistná částka nebo hodnota účtu – vyšší z obou hodnot (varianta Maximum). Klient má možnost prodloužit pojistnou dobu nebo odložit pojistné plnění. To může sloužit jako ochrana investice na konci pojištění v případě nestálosti na finančních trzích. Během trvání pojištění je možné na účet vložit mimořádné pojistné, které pak lze kdykoliv vybrat.

Bonus:

Na počátku pojištění si může pojistník zvolit jedno ze tří pojistných plnění zdarma:

- pojištění pro případ smrti následkem úrazu s pojistnou částkou ve výši dvojnásobku ročního pojistného (tj. 24násobku měsíčního pojistného),
- pojištění pro případ plné invalidity následkem úrazu s jednorázovým pojistným plněním ve výši čtyřnásobku ročního pojistného,
- pojištění pro případ plné invalidity následkem úrazu se zproštěním od placení pojistného po dobu čtyř let.

Možnosti investování:

Prostřednictvím univerzálního životního pojištění Perspektiva je možné investovat do garantovaného fondu a několika druhů podílových fondů společnosti Erste Sparinvest, C-QUADRAT nebo společnosti Conseq. Perspektiva umožňuje kombinovat jak garantované, tak tržní fondy a volně mezi nimi přecházet.

- Konzervativní program s využitím investování do podílových fondů,
- Dynamický program s využitím investování do podílových fondů,
- Progresivní program s využitím investování do podílových fondů,
- C-Quadrat Arts Balanced s využitím investování do podílových fondů,
- C-Quadrat Arts Dynamic s využitím investování do podílových fondů,
- Conseq Active Invest Vyvážené portfolio,
- Conseq Active Invest Dynamické portfolio,
- Conseq Horizont Incest,
- Garantovaný fond,
- Vkladový fond pro mimořádné pojistné.

Možnosti připojištění:

Dospělé osoby:

- pojištění pro případ smrti pro hlavního pojištěného,
- pojištění pro případ smrti druhého pojištěného,
- úrazové pojištění osob pro případ:
 - ♦ smrti následkem úrazu,
 - ♦ trvalých následků úrazu s progresivním plněním,
 - ♦ tělesného poškození způsobeného úrazem,
 - ♦ pracovní neschopnosti následkem úrazu,

- ♦ pobytu v nemocnici následkem úrazu,
- ♦ denní odškodné za následky úrazu,
- pojištění pro případ vážných onemocnění,
- pojištění pro případ pobytu v nemocnici,
- pojištění pro případ pracovní neschopnosti (karenční doba 14, 28 a 42 dní),
- pojištění pro případ plné invalidity s výplatou důchodu nebo pojistné částky,
- pojištění pro případ plné invalidity následkem úrazu s výplatou důchodu nebo pojistné částky,
- pojištění důchodu pro pozůstalé.

Děti:

- úrazové pojištění dětí pro případ,
 - ♦ trvalých následků způsobené úrazem s progresivním plněním,
 - ♦ tělesného poškození následkem úrazu,
 - ♦ denní odškodné za následky úrazu,
- pojištění pro případ pobytu dítěte v nemocnici.

6.2 Životní pojištění Generali Future

Životní pojištění Future je produkt, který kombinuje životní pojištění s investicemi do podílových fondů. Nabízí 2 varianty pojištění. Pojištění pro dospělé Future a pojištění pro děti Future Junior. Během trvání pojištění je možné na účet vložit mimořádné pojistné, které pak lze kdykoliv vybrat.

Výhody IŽP Future:

- administrativní nenáročnost – u pojištění dětí jedna smlouva, která může trvat celý život,
- minimální pojistná částka pro riziko smrti již 2 000,- Kč,
- při variantě 2000,- Kč pojistné částky pro případ smrti a doplňkového úrazové pojištění sjednání i bez zkoumání zdravotního stavu pojištěného.

Možnosti investování:

- Fondy,
 - ♦ Peněžní fond Generali,

- ♦ Dluhopisový fond Generali,
 - ♦ Smíšený fond Generali,
 - ♦ Akciový fond Generali,
 - ♦ High Conviction Europe,
 - ♦ Central and Eastern European Equities,
 - ♦ Euro Equities Opportunity,
 - ♦ Global Multi Utilities,
 - ♦ Dynamické portfolio Conseq-Generali.
- Investiční strategie,
- Generali vytvořilo 4 základní investiční strategie pro zjednodušení výběru fondů pro klienta.
- ♦ Progresivní globální strategie,
 - ♦ Balancovaná strategie,
 - ♦ Zajištěná strategie,
 - ♦ Generali-Conseq strategie.

Možnosti připojištění:

- zproštění od placení v případě plné invalidity,
- připojištění pro případ smrti způsobené úrazem,
- připojištění plné invalidity,
- připojištění závažných onemocnění,
- připojištění trvalých následků úrazu s progresivním plněním,
- denní odškodné za dobu nezbytného léčení úrazu,
- denní odškodné za dobu léčení vyjmenovaných úrazů,
- odškodnění definovaných úrazů s asistenčními službami,
- hospitalizace následkem úrazu,
- doplňkové pojištění denní dávky při pobytu v nemocnici,
- pojištění denní dávky při pracovní neschopnosti.

6.3 Životní pojištění Uniqa Financial life

Financial life je moderním druhem pojištění, který má dvousložkovou strukturu: složku rizikovou k ochraně proti nepříznivým životním situacím a složku ke zhodnocení úspor. U složky úspor umožňuje klientovi zvolit z nabídky vhodný investiční program podle strategie, kterou považuje za přiměřenou. V případě změny preferencí lze během doby trvání pojištění investiční program změnit. UNIQA připravila produkt Financial life se čtyřmi programy (STABIL, PLUS, EXTRA, EQUITY), které se navzájem liší pravděpodobnou výší zhodnocení a mírou nejistoty, s níž je investice spojena. Správu investičních programů zajišťují experti UNIQA a Raiffeisenbank.

Výhody IŽP Financial life:

- transparentnost veškerých nákladů spojených s externí správou fondů,
- program INVESTPLAN – nástroj na eliminaci rizika spočívající v postupném automatickém převádění příslušné části podílových jednotek z dynamičtějších programů do dluhopisového portfolia STABIL, aby se zamezilo ztrátě z důvodu výkyvů kurzu akcií v posledních (maximálně deseti) letech trvání pojištění.

Možnosti investování:

- Investiční program AKCIOVÝ,
celosvětově diversifikována akciová strategie
- Investiční program DYNAMICKÝ,
strategie aktivního řízení rizika optimalizující globální tržní příležitosti ve vztahu k riziku.
- Investiční program EQUITY,
program je orientovaný výhradně na investice do akciových fondů, určený pro zkušené investory s dlouhodobým investičním horizontem
- Investiční program EXTRA,
jde o portfolio s převahou akciových fondů (max. 95%), zbytek tvoří dluhopisové fondy
- Investiční program PLUS,
portfolio je smíšené, skládá se jak z dluhopisů, tak z akcií. Podíl akcií je však omezen maximálně do 50 %. Část portfolia je i v jiné než české měně
- Investiční program SMÍŠENÝ,

v rámci strategie tohoto programu se může akciový podíl pohybovat od 30 % do 50 % a to z důvodu omezení tržního rizika

- Investiční program STABIL,
Portfolio je složeno převážně z investic do korunových dlohopisů vysoké bonity
- Investiční program STABILNÍ,
český dluhopisový fond investuje převážně do státních dluhopisů České republiky se zaměřením na emise se splatností do 10 let
- Investiční program STRATEGY,
tato investiční strategie kombinuje investice na akciových trzích s investičními nástroji zaměřenými přímo na cenu zlata, ceny nemovitostí a cenu ropy

Možnosti připojištění:

- připojištění trvalých následků úrazu s progresivním plněním,
 - ♦ základní pojistná částka 200 000,- Kč, lze sjednat až šestinásobek,
- připojištění denní dávky při pracovní neschopnosti,
 - ♦ bez zkoumání výše příjmů lze uzavřít do 500,- Kč/den,
 - ♦ karenční doba 14 nebo 28 dní.

6.4 Životní pojištění Česká pojišťovna Diamant

Životní pojištění Diamant nabízí kombinaci životního pojištění s investicí do podílových fondů s garantovaným zhodnocením daným technickou úrokovou mírou. Zhodnocení investic může být vyšší v závislosti na výsledku hospodaření investičních fondů, minimálně je však garantováno zhodnocení ve výši technické úrokové míry (2,6 %). Během trvání pojištění je možné na účet vložit mimořádné pojistné, které pak lze kdykoliv vybrat.

Výhody IŽP Diamant:

- kombinace garantované zhodnocení a potenciálu zhodnocení v investičních fondech,
- zvýhodněné úrazové připojištění až pro 9 dalších osob a pro děti,
- možnost dočasného přerušení placení pojistného při zachování pojištění rizik (závisí na hodnotě naspořené částky, pojistné za krytí rizik se strhává z naspořených rezerv),
- připojištění Garantovaná výplata při dožití.

Možnosti připojištění:

- dobu nezbytného léčení úrazu,
- dobu hospitalizace v nemocnici následkem úrazu,
- trvalé následky úrazu,
- trvalou invaliditu následkem úrazu,
- smrt úrazem,
- smrt následkem úrazu v motorovém vozidle,
- garantovaná výplata při dožití,
- pojištění závažných onemocnění,
- pojištění kritických onemocnění,
 - ♦ opakovaný infarkt myokardu,
 - ♦ cor pulmonale,
 - ♦ akovina v pozdním stadiu,
- pojištění trvalé invalidity,
- asistenční služba,
- pojištění pro případ nemoci,
 - ♦ pojištění denní dávky při pracovní neschopnosti.
 - ♦ pojištění denní podpory při pobytu v nemocnici,
 - ♦ pojištění plateb pojistného při pracovní neschopnosti,
- pojištění splátek úvěru při ztrátě příjmu.

Možnosti investování:

- garantovaný výnos,
- peněžní trh,
- dluhopisy (Fond korporátních dluhopisů),
- akcie (Fond globálních značek),
- fond ropného a energetického průmyslu,
- zlatý fond,
- fond nemovitostních akcií.

Tabulka č. 1 Fondy ČP - invest

Název vnitřního fondu	Typ fondu
Fond peněžního trhu (FPT)	Nízké riziko
Dluhopisový fond - Fond korporátních dluhopisů (FDK)	Střední riziko
Akciový fond - Fond globálních značek (FGZ)	Vysoké riziko
Fond nemovitostních akcií (FNA)	Vysoké riziko
Fond ropného a energetického průmyslu (FRE)	Vysoké riziko
Zlatý fond (FZL)	Vysoké riziko

Zdroj: vlastní

6.5 Životní pojištění Allianz Rytmus

Životní pojištění Rytmus je produkt, který kombinuje životní pojištění s investicemi do podílových fondů. Pojistit lze nejen klient, ale také jeho partner/ka nebo děti. Jeden z možných investičních programů také nabízí garantované zhodnocení ve výši technické úrokové míry (2,6 %). Během trvání pojištění je možné na účet vložit mimořádné pojistné, které pak lze kdykoliv vybrat.

Výhody IŽP Rytmus:

- možnost pojištění další dospělé osoby a až 4 dětí na jedné smlouvě,
- široká nabídka připojištění (14 druhů),
- zproštění od placení v případě plné invalidity i pro penzijní připojištění,
- bonusy pro stálé klienty,
- možnost dočasného přerušení placení pojistného při zachování pojištění rizik (závisí na hodnotě naspořené částky, pojistné za krytí rizik se strhává z naspořených rezerv),
- zdarma úrazové pojištění ve vozidle bez územního omezení (pojistná částka 500 000,- Kč),
- úrazové připojištění denního odškodného s karenční dobou již od 8 dní,
- ženy mají o 1/3 levnější úrazové pojištění.

Možnosti připojištění:

- připojištění pro případ smrti,
- úrazové připojištění,
 - ♦ smrt úrazem,

- ♦ trvalé následky úrazu,
- ♦ denní odškodné a bolestné následkem úrazu,
- připojištění pro případ pobytu v nemocnici,
- připojištění pro případ plné invalidity,
- připojištění pro případ pracovní neschopnosti,
- připojištění pro případ závažných onemocnění,
- připojištění zproštění od placení pojistného,
- připojištění zproštění od placení penzijního připojištění.

Možnosti investování:

- **Fond Garance (dříve Allianz garantovaný fond Garance 2,6)**
Fond s investiční strategií spočívající v investování do termínovaných depozit, dluhopisů, akcií i investičních fondů. Fond garantuje roční růst hodnoty podílových jednotek minimálně o 2,6 %.
- **Dluhopisový fond Jistota (dříve Allianz dluhopisový fond)**
Investiční strategie založená na investování do státem garantovaných dluhopisů. Portfolio tvoří dluhopisy, hypoteční zástavní listy, státní pokladniční poukázky a peněžní hotovost.
- **Směšený fond Rovnováha (dříve Allianz smíšený fond)**
Portfolio tvoří aktiva s pevným úrokem do doby splatnosti a akcie obchodované na evropském trhu.
- **Směšený fond Dynamika (dříve Allianz smíšený fond FIX)**
Investiční strategie je založena na investování do světových akcií a dluhopisů veřejně obchodovaných společností a podílových fondů. Akciový fond Evropa (dříve Allianz akciový fond)
- **Akciový fond Evropa (dříve Allianz akciový fond)**
Investiční strategie spočívá ve 100% investování do evropských akcií
- **Akciový fond Global (dříve Allianz akciový fond FIX)**
Investiční strategie spočívá ve 100% investování do akcií veřejně obchodovaných společností a akciových fondů.
- **Fond Komodity**
Čistě akciový fond investující do komodit jako je např. ropa, zemní plyn, průmyslové kovy, zlato, stříbro nebo zemědělské komodity.

- Fond Energie

Čistě akciový fond investující do světových společností podnikajících v oblasti energií.

6.6 Životní pojištění ČSOB Variace

Životní pojištění Variace je produkt, který kombinuje životní pojištění s investicemi do podílových fondů. ČSOB nabízí také investici do fondu s garantovaným výnosem ve výši technické úrokové míry (2,6 %)

Výhody IŽP Variace:

- investiční zámek – postupné přesouvání investičních jednotek z rizikovějších fondů do fondů méně volatilních (max. 10 let před koncem pojištění),
- možnost ochrany investice skrze Chráněný fond, zajišťující minimalizaci poklesu hodnoty podílových jednotek,
- dvojnásobné plnění při úrazech, které nastanou při autonehodě nebo při sportu,
- možnost úrazového připojištění dětí,
- asistenční služba zdarma – lékařské a právní poradenství po telefonu, dopravo do nemocnice a zpět, zprostředkování péče o domácnost, hlídání dětí nebo péče o zvířata v době hospitalizace.

Možnosti připojištění:

- pojištění pro případ vážné choroby,
- pojištění pro případ plné invalidity následkem nemoci nebo úrazu,
- pojištění pro případ plné invalidity následkem úrazu,
- pojištění pro případ trvalých následků,
- pojištění pro případ smrti následkem úrazu s dvojnásobným plněním při dopravní nehodě
- pojištění pro případ smrti následkem úrazu s dvojnásobným plněním při dopravní nehodě nebo sportu,
- pojištění pro případ léčení úrazu (denní odškodné),
- hospitalizace následkem nemoci nebo úrazu,
- hospitalizace následkem úrazu,
- pojištění pro případ úrazu dítěte.

Možnosti investování:

- Chráněný fond,
- Růstový fond,
- Dynamický fond,
- Akciový mix.

Realitní mix ČSOB Variace v příloze č. 1

7 Investování do cenných papírů

Lidé, kteří disponují volnými peněžními prostředky a chtějí investovat tyto prostředky na trhu s cennými papíry, mají více možností, jak na tento trh vstoupit. Jednou z možností je nakupování cenných papírů přímo na burze. To však vyžaduje schopnost investora snést veliké riziko, poněvadž většinou není schopen nakoupit dostatečné množství cenných papírů, aby diverzifikoval riziko spojené s poklesem jejich tržní hodnoty. Dále to s sebou nese pochopitelně velmi vysokou kapitálovou náročnost, neboť tržní cena mnoha obchodovaných cenných papírů má dosti vysokou hodnotu. Je tedy jasné, že pro naprostou většinu menších a středních investorů je tato cesta uzavřená.

Tento problém ovšem řeší druhá cesta, totiž investování kolektivní přes prostředníka. Více menších investorů dá u prostředníka peníze dohromady a investuje tak do tzv. investičního podílového fondu. Investičních fondů jsou tři druhy:

- zajištěné podílové fondy,
- uzavřené podílové fondy,
- otevřené podílové fondy.

Zajištěné podílové fondy garantují investorům určité procentuální zhodnocení po určité době, znamená to tedy, že hodnota investice prodeji podílových jednotek nemůže být nižší, než hodnota předem stanovená při uzavření smlouvy. Tato jistota je ovšem vykompenzována většinou nižším výnosem a vázaností peněžních prostředků po určitou dobu ve fondu, nejčastěji na 5 let. Vzhledem k charakteru práce se jimi dále zabývat nebudeme.

Uzavřené podílové fondy jsou uzavřeny pro běžnou veřejnost a vstup do těchto fondů je mnohem obtížnější. Opět se jimi dále zabývat nebudeme, protože to přesahuje rámec práce.

Otevřené podílové fondy jsou nejčastěji využívané a pro tuto práci stěžejní. Vstup do těchto fondů je volný, kapitálová náročnost pro vstup do těchto fondů je nízká. Vyplacená kapitálová hodnota při odkupu se odvíjí od aktuální tržní hodnoty podílových jednotek, není tedy garantovaná a je dokonce možné, že tato hodnota bude nižší než původní investovaná částka. Toto riziko lze ovšem snížit vhodně zvolenou investiční strategií a vhodně zvoleným investičním horizontem, jak bude vysvětleno dále. Investovat do nich tedy může prakticky kdokoli, kdo vlastní volné peněžní prostředky.

Investovat do těchto fondů může klient buď přímo nákupem podílových jednotek od fondu, nebo také skrze produkty pojišťoven, konkrétně investiční životní pojištění. Druhá varianta v praxi znamená to, že klient uzavře s pojišťovnou smlouvu o investičním životním pojištění, platí pojistné, z něj je odečtena částka, která je vynaložena na krytí rizik sjednaných v pojistné smlouvě a zbytek pojistného investuje skrze pojišťovnu do investičního fondu. Pojišťovny využívají k tomuto účelu řadu investičních fondů, některé z nich jsou vedeny přímo samotnou pojišťovnou.

Trh s cennými papíry

Na trhu s cennými papíry se obchodu je řadou cenných papírů. Můžeme zde tedy rozlišit 4 základní typy trhů:

- trh peněžního trhu,
- trh s dluhopisy,
- trh s akciemi,
- trh smíšený.

Na **peněžním trhu** se obchoduje s krátkodobými cennými papíry. Výnosy na doporučeném investičním horizontu se pohybují v rozmezí cca 1 – 3 %, doporučený investiční horizont je min. 1 rok. Volatilita neboli kolísání hodnoty cenných papírů v čase je na tomto trhu velmi nízká.

Na **trhu s dluhopisy** se obchoduje s dluhopisy. Výnosy na doporučeném investičním horizontu se pohybují v rozmezí cca 3 – 5 %, doporučený investiční horizont je 1 – 3 roky. Volatilita je střední.

Na **smíšeném trhu** se obchoduje hlavně s dluhopisy a akciemi. Výnosy na doporučeném investičním horizontu se pohybují v rozmezí cca 5 – 8 %, doporučený investiční horizont je 3 – 5 let. Volatilita je vyšší.

Na **trhu s akciemi** se obchoduje s akciemi, výnosy na doporučeném investičním horizontu bývají cca 7 a více %, doporučený investiční horizont je minimálně 5 let. Volatilita je na tomto trhu velmi vysoká a je nutné zde dbát na dodržení investičního horizontu.

Eliminace rizika spojeného s investováním

Z důvodu eliminace rizika je důležité při investování na tyto trhy dbát na investiční horizont a v neposlední řadě na schopnost investora nést riziko spojené s volatilitou.

Dalším způsobem jak eliminovat riziko je diverzifikace, neboli rozdělení investovaných peněžních prostředků na více trhů. Z toho důvodů investiční fondy vytvářejí různé strategie, které lze zjednodušeně klasifikovat:

- konzervativní strategie,
- vyvážené strategie,
- dynamické strategie.

Při konzervativní strategii se investuje především na peněžní trh a trh s dluhopisy, malé procento z investované částky může být investováno i do akcií, ale zpravidla jen několik málo procent.

Při vyvážené strategii je většina prostředků investována do dluhopisů, část potom do akcií.

Při dynamické strategii se investuje hlavně do akcií, část prostředků je investována do dluhopisů.

Je třeba zdůraznit, že smlouva o investičním životním pojištění bývá zpravidla dlouhodobá, doporučuje se ji uzavírat minimálně na 10 let, platí zde ovšem pravidlo, že čím delší, tím lepší. Je to i mimo jiné z toho důvodu, že investování skrze investiční životní pojištění bývá z hlediska nákladů na smlouvu na kratší dobu dražší, než investování přímé. Délka smlouvy nám zde symbolizuje právě plánovaný investiční horizont. Je tedy zřejmé, že v případě investičního životního pojištění uzavřeného na delší dobu (například 30 let) je vhodné zvolit dynamickou strategii vzhledem k investičnímu horizontu.

7.1 Jednorázové a pravidelné investice

Při investování peněžních prostředků je možné investovat buď jednorázově, nebo pravidelně. Oboje má z pohledu rizika a výkonnosti výhody i nevýhody. Stejně tak je tomu i při investování skrze investiční životní pojištění. V praxi je nejběžnější investování pravidelné, kdy si klienti pojišťoven platí pravidelné pojistné v určitých periodách, je ovšem možné vložit mimořádné pojistné a investovat tak jednorázově. Rozdíly v riziku a výkonnosti mezi jednorázovým a pravidelným investováním budou patrné z následujících dvou případů.

V obou případech bud' investujeme pravidelnou částku 10 000,- Kč po dobu 12 měsíců, nebo jednorázově 120 000,- Kč v prvním měsíci. Investice je vždy provedena na počátku období (měsíce). Pro vyšší autentičnost jsou příklady aplikovány na skutečné historické výkonnosti fondu Conseq Aktive incest Dynamické portfolio.

Tabulka č. 2 Jednorázové a pravidelné investice případ 1

Datum	Cena jednotky v Kč	Procentuální změna za měsíc	Investice pravidelná	Hodnota investice	Investice jednorázová	Hodnota investice
20.06.06	130 Kč		10000,00	10 000 Kč	120 000 Kč	120 000 Kč
20.07.06	134 Kč	3,31	10000,00	20 331 Kč	0 Kč	123 974 Kč
21.08.06	137 Kč	2,19	10000,00	30 777 Kč	0 Kč	126 692 Kč
20.09.06	142 Kč	3,28	10000,00	41 787 Kč	0 Kč	130 851 Kč
20.10.06	146 Kč	3,40	10000,00	53 207 Kč	0 Kč	135 297 Kč
20.11.06	147 Kč	0,48	10000,00	63 461 Kč	0 Kč	135 944 Kč
20.12.06	147 Kč	-0,01	10000,00	73 453 Kč	0 Kč	135 925 Kč
19.01.07	152 Kč	3,16	10000,00	85 770 Kč	0 Kč	140 214 Kč
20.02.07	156 Kč	2,56	10000,00	97 970 Kč	0 Kč	143 810 Kč
20.03.07	149 Kč	-4,37	10000,00	103 688 Kč	0 Kč	137 524 Kč
20.04.07	158 Kč	6,02	10000,00	119 925 Kč	0 Kč	145 797 Kč
21.05.07	160 Kč	1,61	10000,00	131 856 Kč	0 Kč	148 144 Kč
20.06.07	167 Kč	4,44	0,00	137 714 Kč	0 Kč	154 725 Kč

Zdroj: https://www.conseq.cz/fund_service_performance.asp?page=141&service=675
(dostupné dne 01.05.2010)

Výpočty vlastní

Tabulka č. 3 Jednorázové a pravidelné investice případ 2

Datum	Cena jednotky v Kč	Procentuální změna za měsíc	Investice pravidelná	Hodnota investice	Investice jednorázová	Hodnota investice
31.12.07	148 Kč		10 000 Kč	10 000 Kč	120 000 Kč	120 000 Kč
31.01.08	131 Kč	-11,91	10 000 Kč	18 809 Kč	0 Kč	105 707 Kč
29.02.08	127 Kč	-2,65	10 000 Kč	28 311 Kč	0 Kč	102 908 Kč
31.03.08	121 Kč	-4,90	10 000 Kč	36 925 Kč	0 Kč	97 869 Kč
30.04.08	127 Kč	5,33	10 000 Kč	48 893 Kč	0 Kč	103 086 Kč
30.05.08	129 Kč	1,29	10 000 Kč	59 526 Kč	0 Kč	104 421 Kč
30.06.08	113 Kč	-12,43	10 000 Kč	62 125 Kč	0 Kč	91 438 Kč
31.07.08	113 Kč	0,39	10 000 Kč	72 367 Kč	0 Kč	91 794 Kč
01.09.08	118 Kč	4,11	10 000 Kč	85 339 Kč	0 Kč	95 563 Kč
30.09.08	108 Kč	-8,42	10 000 Kč	88 151 Kč	0 Kč	87 515 Kč
31.10.08	92 Kč	-14,97	10 000 Kč	84 952 Kč	0 Kč	74 411 Kč
01.12.08	89 Kč	-3,78	10 000 Kč	91 738 Kč	0 Kč	71 596 Kč
31.12.08	94 Kč	5,83	0 Kč	97 086 Kč	0 Kč	75 769 Kč

Zdroj: https://www.conseq.cz/fund_service_performance.asp?page=141&service=675
(dostupné dne 01.05.2010)

Výpočty vlastní

Případ 1 zachycuje období od 20.06.2006 do 20.06.2007. Během tohoto období zaznamenalo portfolio velmi dynamický růst, který je znázorněn v grafu (příloha č. 2). V případě pravidelných investic se průměruje nákupní cena jednotek (v tomto případě nakupují později za vyšší cenu), proto při tomto vývoji hodnoty fondu je hodnota investice u jednorázového investování vyšší než u investování pravidelného.

Případ 2 zachycuje období od 31.12.2007 do 31.12.2008. Během tohoto období zaznamenalo portfolio velmi výrazný pokles, který je znázorněn v grafu (příloha č. 3). V případě pravidelných investic se opět průměruje nákupní cena jednotek (v tomto případě nakupují později za nižší cenu), proto při tomto vývoji hodnoty fondu není pokles hodnoty investice u pravidelné investování tak drastický, jako u jednorázového investování.

Závěr:

Pravidelné investování je jedna z možností, jak snížit riziko při investování. I zde ovšem platí pravidlo, že nižší riziko = nižší potenciál výnosu. Pravidelné investování sice nedosahuje v případě pozitivního vývoje fondu takových výsledků jako jednorázové investování, ovšem úspěšně eliminuje riziko výraznějšího poklesu hodnoty investice při nepříznivém vývoji fondu. Záleží tedy na investičním profilu investora, kterou z možností zvolí.

8 Modelové situace a jejich řešení

V této části práce budeme sledovat, jak lze v praxi využít investování do cenných papírů skrze investiční životní pojištění. V práci jsou rozebrány 3 modelové případy.

8.1 Příklad 1

V případě 1 se budeme zabývat následující situací. Máme třicetiletého klienta/klientku, který zatím nemá rodinu, nemá děti ani jiné závazky. Tento klient má zájem o investování do cenných papírů na dlouhodobém investičním horizontu (30 let), neboť má nějaké volné investiční prostředky, které se zatím nikde nezhodnocují a zůstávají nevyužity na běžném účtu. Vzhledem k tomu, že je zatím bez závazků, jeho potřeba pokrýt riziko smrti je zatím minimální. Cítí však potřebu mít pokrytá rizika úrazu úrazovým pojištěním, a to drobné úrazy a především riziko trvalých následků způsobených úrazem. Klient patří do rizikové skupiny 1.

V tuto chvíli se nabízejí 2 základní možnosti. První z nich je kombinace úrazového pojištění, které pokryje jeho potřebu úrazového pojištění, a přímé pravidelné investice do podílových fondů. Druhou možností je investiční životní pojištění, ve kterém bude minimální povinná pojistná částka pro riziko smrti a úrazové připojištění. Situace je znázorněna ve schématu 1 (příloha č. 4). Všechny varianty jsou vymodelovány jak pro muže, tak pro ženu.

Varianta 1 je již zmíněná kombinace úrazového pojištění a přímé investice do podílového fondu. Bylo zde zvoleno úrazové pojištění od Kooperativy a pravidelné investování do podílového fondu se zhodnocením 7%.

Zbýlé 3 varianty jsou 3 vybraná investiční životní pojištění od třech různých společností. Ve všech případech bylo zvoleno zhodnocení volných prostředků 7%. Připojištění jsou téměř totožná, jak můžeme vidět v tabulce níže. Drobného rozdílu si můžeme všimnout pouze u pojištění drobných úrazů, kdy všechny 3 pojišťovny nenabízejí stejný způsob výplaty pojistného plnění.

Tabulka č. 4 Modelové situace případ 1

	Varianta 1		Varianta 2		Varianta 3		Varianta 4	
	Muž	Žena	Muž	Žena	Muž	Žena	Muž	Žena
Vynaložené prostředky	1 500	1 500	1 500	1 500	1 500	1 500	1 500	1 500
Smrt	170 000	170 000	10 000	10 000	2 000	2 000	10 000	10 000
Smrt úrazem	170 000	170 000	170 000	170 000	170 000	170 000	200 000	200 000
Trvalé následky s progresí	500 000	500 000	500 000	500 000	500 000	500 000	500 000	500 000
Tělesné poškození	35 000	35 000	35 000	35 000	35 000	35 000	35 000	35 000
Doba nezbytného léčení	100	100	100	100	100	100	100 - 300	100 - 300
Daňové zvýhodnění - odečet od základu DPFO	12 000	12 000	12 000	12 000	12 000	12 000	12 000	12 000
Daňová úspora za dobu pojištění při sazbě DPFO 15%	54 000	54 000	54 000	54 000	54 000	54 000	54 000	54 000
Zhodnocení rezerv po 30 letech (zhodnocení rezerv 7%)	1 270 000	1 270 000	1 375 000	1 375 000	1 294 000	1 294 000	1 258 000	1 264 000
Celkové zhodnocení (vč. daňových úspor)	1 270 000	1 270 000	1 429 000	1 429 000	1 348 000	1 348 000	1 312 000	1 318 000

Zdroj: WEPOS - software pro modelace pojistných smluv České pojišťovny

ISOS - software pro modelace pojistných smluv Kooperativy

WINPOS - software pro modelace pojistných smluv Generali

Výpočty vlastní

Pokud chceme srovnat celkové zhodnocení rezerv, je třeba zohlednit u variant 2, 3 a 4 také daňovou úsporu, kterou lze u životního pojištění využít. Z tabulky je zřejmé, že všechny 4 varianty jsou v tomto případě srovnatelné. Přesto si však můžeme všimnout, že všechna 3 vybraná investiční životní pojištění dopadla v konečném součtu o něco lépe, než varianta 1. Z velké části na tom ovšem má veliký podíl daňová úspora.

Částka, kterou klient zaplatil celkem za 30 let trvání smlouvy byla 540 000,- Kč. Čistou částku investovanou do fondů je ovšem nutné snížit o částku vynaloženou u každé smlouvy na krytí pojistných rizik. Všechny částky (investované i vyplacené pojistné plnění) jsou ovšem v současných cenách. Aby se zabránilo znehodnocení peněz inflací, musely by se všechny smlouvy inflačním procentem každý rok indexovat.

8.2 Příklad 2

V případě 1 se budeme zabývat následující situací. Opět máme třicetiletého klienta/klientku, který již má rodinu. Vzhledem k jeho závazkům již cítí potřebu mít pokryté riziko smrti. Má zájem o pravidelné investování do cenných papírů na dlouhodobém investičním horizontu (30 let). Dále chce být pokryt pro případ rizika úrazu, konkrétně

trvalých následků způsobených úrazem a smrti úrazem. Příklad je modelován pro muže i pro ženu a pro rizikovou skupinu 1 a 2. Situace zobrazena ve schématu 2 (příloha č. 5).

Návrh řešení můžeme vidět ve 3 variantách. Jedná se o 3 vybraná investiční životní pojištění od různých společností. Ve všech byla zvolená absolutně totožná pojištění rizik a zhodnocení rezerv 7 %.

Tabulka č. 5 Modelová situace případ 2

	Varianta 1				Varianta 2				Varianta 3			
	Muž		Žena		Muž		Žena		Muž		Žena	
	1. r. s.	2. r. s.	1. r. s.	2. r. s.	1. r. s.	2. r. s.	1. r. s.	2. r. s.	1. r. s.	2. r. s.	R1	2. r. s.
Vynaložené prostředky	1 500	1 500	1 500	1 500	1 500	1 500	1 500	1 500	1 500	1 500	1 500	1 500
Smrt	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000
Smrt úrazem	500 000	500 000	500 000	500 000	500 000	500 000	500 000	500 000	500 000	500 000	500 000	500 000
Trvalé následky s progresí	500 000	500 000	500 000	500 000	500 000	500 000	500 000	500 000	500 000	500 000	500 000	500 000
Daňové zvýhodnění - odečet od základu DPFO	12 000	12 000	12 000	12 000	12 000	12 000	12 000	12 000	12 000	12 000	12 000	12 000
Daňová úspora za dobu pojištění při sazbě DPFO 15%	54 000	54 000	54 000	54 000	54 000	54 000	54 000	54 000	54 000	54 000	54 000	54 000
Zhodnocení rezerv po 30 letech (zhodnocení rezerv 7%)	859 000	816 000	1 158 000	1 116 000	1 136 000	1 136 000	1 239 000	1 239 000	633 000	498 000	1 015 000	878 000
Celkové zhodnocení (vč. daňových úspor)	913 000	870 000	1 212 000	1 170 000	1 190 000	1 190 000	1 293 000	1 293 000	687 000	552 000	1 069 000	932 000

Zdroj: WEPOS - software pro modelace pojistných smluv České pojišťovny

ISOS - software pro modelace pojistných smluv Kooperativy

WINPOS - software pro modelace pojistných smluv Generali

Výpočty vlastní

Z údajů vyplývajících z tabulky je patrný rozdíl u jednotlivých variant mezi smlouvou pro muže a smlouvou pro ženu. To je způsobeno tím, že riziko smrti je pro ženy zpravidla levnější než pro muže, neboť ženy se dožívají průměrně vyššího věku. Dále je zde velmi patrný rozdíl mezi 1. a 2. rizikovou skupinou u každé varianty. To je dáno dražším úrazovým pojištěním pro 2. rizikovou skupinu než pro 1. rizikovou skupinu. Toto platí až na variantu 2, neboť daná pojišťovna rizikové skupiny nerozlišuje. Nakonec si můžeme všimnout i velkých rozdílů mezi jednotlivými variantami obecně. To demonstruje velké rozdíly mezi cenami rizik u jednotlivých pojišťoven, neboť zhodnocení prostředků bylo u všech voleno stejné.

8.3 Příklad 3

V případě 3 se budeme zabývat následující situací. Máme dvacetiletého klienta/klientku, který v současné době studuje. Je bez závazků a jakožto student, patří

do rizikové skupiny 1. Rodiče se rozhodli, že mu začnou spořit na důchod již v tomto věku, později, až se klient finančně osamostatní, převezme platbu spořicí částky na sebe. Jedním z nejznámějších produktů sloužících ke spoření na důchod je penzijní připojištění se státním příspěvkem. Dále zde můžeme vidět možnost využití investičního životního pojištění ke stejnému účelu, respektive jeho kombinaci s penzijním připojištěním. Pohlaví klienta bude mít v tomto případě prakticky zanedbatelnou roli, proto není v modelu rozlišeno. Situace je znázorněna ve schématu 3 (příloha č. 6).

Varianta 1 znázorňuje situaci, kdy rodiče uzavřou pro svého syna/dceru penzijní připojištění se státním příspěvkem na 500,- Kč. Tím docílí toho, že na jejich vklady dostanou maximální možnou státní podporu, tedy 150,- Kč. Dále je zde uvažováno s průměrným zhodnocením podílových jednotek v penzijním fondu 3,5 %. Při této výši spořené částky nemají nárok na žádné daňové zvýhodnění.

Varianta 2 je kombinace penzijního připojištění a IŽP. Z celkové částky 500,- Kč je 200,- Kč investováno do penzijního připojištění, zbylých 300,- je investováno do IŽP, které je namodelováno s minimální pojistnou částkou pro případ rizika smrti (2000,- Kč), bez jakýchkoli připojištění a s předpokládaným zhodnocením podílových jednotek 7 %.

Tabulka č. 6 Modelová situace případ 3

	Varianta 1	Varianta 2	
	PF	PF	IŽP
Měsíční investice v Kč	500,-	200,-	300,-
Státní podpora v Kč	150,-	100,-	
Zhodnocení rezerv PF v %	2,5	2,5	
Zhodnocení rezerv IŽP v %			7
Možnost daňové úspory při sazbě DPFO 15%			21 600,- Kč
Nominální zhodnocení rezerv (bez daňových úspor)	539 000,- Kč	240 000,- Kč	551 000,- Kč
Celkové nominální zhodnocení rezerv (bez daňových úspor)	539 000,- Kč	791 000,- Kč	

Zdroj: WINPOS - software pro modelace pojistných smluv Generali
Výpočty vlastní

Z výsledků v tabulce výše lze usoudit, že varianta 2 je v tomto případě mnohem výhodnější. Částka 300,- Kč investovaná do IŽP vydělá mnohem více, než kdyby byla přidána ke dvěma stům korunám investovaným do penzijního fondu.

8.4 Zhodnocení výsledků

Z uvedených případů lze usoudit, že investiční životní pojištění může být vhodný nástroj pro investování peněz do cenných papírů, respektive pro zhodnocování volných peněžních prostředků. Výsledky je však nutné brát pouze orientačně, neboť při investičním rozhodování hraje roli celá řada faktorů. Je vždy tedy vhodné vyhledat pomoc odborníka, který je schopen připravit vhodné řešení připravené na míru pro konkrétního klienta řešící konkrétní situaci.

9 Zhodnocení výkonnosti vybraných investičních portfolií

Tabulka č. 7 Zhodnocení výkonnosti vybraných investičních portfolií

Portfolio	Fondy	Alokace	Období		Celkové zhodnocení za období	Průměrné roční zhodnocení za období
			Od	Do		
ČP invest - individuální	Akciový fond	60%	26.11.2001	21.4.2010	-0,1365%	-0,0164%
	Fond nových ekonomik	40%				
Kooperativa Progresivní program	V současné době nejvýznamnější podíl v pěti fondech	100%	3.11.2004	22.3.2010	-1,5938%	-0,2498%
Generali - Individuální	HCE C	37%	31. 07. 2006	21.4.2010	-5,5937%	-1,5023%
	CEEE C	27%				
	GMU C	36%				
Conseq Dynamické	V současné době 13 fondů	100%	31.12.2003	9.4.2010	5,3929%	0,8599%

Zdroj: <https://www.on-linepojisteni.cz/fondy/fondy.aspx> (dostupné dne 01.05.2010)
<http://www.kooperativa.cz/pojisteni/zivotni-pojisteni/investicni-zivotni-pojisteni/nabidka-investicnich-fondu-k-pojisteni-perspektiva/progresivni-program-s-vyuzitim-investovani-do-podilovych-fondu/>
(dostupné dne 01.05.2010)
<http://www.generali.cz/fondy> (dostupné dne 01.05.2010)
https://www.conseq.cz/fund_service_performance.asp?page=141&service=675
(dostupné dne 01.05.2010)

Výpočty vlastní

V tabulce č. 7 je znázorněno srovnání čtyř vybraných investičních portfolií různých finančních institucí. Všechna portfolia jsou dynamická, investují tedy především do akcií. Prvním portfoliem je ČP invest – individuální. Jedná se o portfolio ČP investu, investičního partnera České pojišťovny. Portfolio bylo složeno individuálně, nebyl použit žádný konkrétní připravený program, a to z toho důvodu, že Česká pojišťovna prozatím nezveřejnila informace o tom, z jakých fondů se její dynamický program Dynamický fond fondů skládá. Druhým portfoliem je Progresivní program pojišťovny Kooperativa. Ten je alokován do většího počtu fondů, Kooperativa na svých stránkách uvádí výkonnostní přehled celého portfolia. Třetím portfoliem je Generali – individuální. Základem pro toto portfolio se stala Progresivní globální strategie pojišťovny Generali. V této strategii je podíl alokován do 4 základních fondů. Tyto fondy nefungují po stejně dlouhou dobu. Pro účely tohoto srovnání výkonnosti jsem vyjmul fond EEO, který má příliš krátkou historickou výkonnost, realokoval jeho podíl mezi zbývající fondy a zhodnotil výkonnost od data, kdy zbylé fondy začaly fungovat všechny najednou. Posledním vybraným portfoliem je Conseq Aktive incest Dynamické portfolio. Toto portfolio je vedené společností Conseq investmens, a. s. Nabízí jej

pojišťovny Generali, Česká pojišťovna a Kooperativa. Portfolio je v současné době alokováno mezi 13 fondů.

Z celkového zhodnocení za období i z průměrného ročního zhodnocení za období je patrné, že finanční krize se na trhu s cennými papíry podepsala výrazně negativně. U některých portfolií je navíc doporučený investiční horizont delší než je zatím jejich historie, takže potřebují více času k ustálení své průměrné výkonnosti. Jediné portfolio, které se nedostalo za sledované období do mínusu je Conseq Aktive incest Dynamické portfolio. I když to současné výsledky nenaznačují, lze předpokládat, že průměrné roční výkonnosti portfolií budou v příštích několika letech stoupat a ustálí se přibližně někde kolem hodnot 7 – 8 %

10 Závěr

Pojištění již řadu let hraje v životech lidí velice významnou úlohu. Za dlouhou dobu co pojištění existuje se vytvořila relativně široká nabídka pojištění kryjících nejrozličnější rizika, která mohou lidi nebo různé organizace potkat.

Čím dál tím více klientů také zvláště v posledních letech cítí potřebu zhodnocovat svoje volné finanční prostředky. K tomu lze využít několika možností, které jsou blíže v práci popsány. Jedním z nejsnáze přístupným způsobem jak toto provádět je kolektivní investování do fondů, které je mimo jiné zpřístupněno klientům také některými pojistnými produkty. Těchto produktů je na českém pojistném trhu celá řada, některé z nich jsou v práci blíže rozebrány. Přestože lze produkty pojištění velice snadno využít jako nástroj pro vstup na trh s cennými papíry, je vždy nutné mít na zřeteli, že prvotní význam pojištění je krytí pojistných rizik, nikoli investování. Některé produkty pojišťoven ovšem mohou tyto dvě potřeby velice vhodně kombinovat a uspokojit je.

Při řešení konkrétních situací lidí se zpravidla naskýtá více možností díky variabilitě finančního trhu. Klient by měl vždy zhodnotit více možností a teprve na základě jejich srovnání se rozhodnout. Z příkladů uvedených v práci je patrné, že různé varianty řešení se mohou od sebe velice významně lišit. Každá situace klienta se musí řešit individuálně, neboť každý klient má individuální přístup k pojistným rizikům i k investování. Při výběru konkrétní varianty řešení v dané situaci hraje významnou úlohu řada faktorů. Každý člověk je individuální a má svoje zkušenosti, svoje postoje a svůj žebříček priorit. Proto mimo zhodnocení výsledků variant řešení budou hrát roli při rozhodování mimo jiné také zkušenosti klienta (například s konkrétními finančními institucemi), jeho postoje, jeho priority, ale také třeba prezentace jednotlivých nabídek zástupci finančních institucí.

V práci je také srovnána výkonnost vybraných investičních portfolií. Z výsledků je patrné, že zhodnocení se může významně lišit u různých portfolií. Dále také na výsledcích můžeme pozorovat, jak významně se na výkonnosti portfolií projevila finanční krize.

Pojistné produkty nabízí řadu možností a potenciál jejich využití lidmi je vysoký. Naneštěstí řada lidí stále nemá důvěru ve finanční instituce a také si nepřipouští existenci rizik, které se jich dotýkají. Je pravděpodobné, že v budoucnosti bude využití pojistných

produktů k investování ještě stoupat, neboť kolektivní investování v České republice je relativně nové.

Souhrn:

V této bakalářské práci je shrnut teoretický základ o pojišťovnictví jako jednom z odvětví hospodářství České republiky. Jsou zde popsány jednotlivá specifika českého pojistného trhu, druhy pojištění z pohledů různých členění a teoretický základ o investiční činnosti pojišťoven. Dále jsou zde rozebrány některé typické produkty českého pojistného trhu využitelné jako jeden z nástrojů pro vstup na trh s cennými papíry. V práci jsou shrnuty základní informace o investování do cenných papírů a na příkladech naznačen rozdíl mezi jednorázovým a pravidelným investováním. V další části práce nalezneme konkrétní modelové situace potencionálních klientů a naznačené způsoby jejich řešení, srovnání výkonností vybraných investičních portfolií a v závěru shrnutí a vyhodnocení získaných informací.

Summary:

In this work are summarized the theoretical basis of the insurance industry as one sector of the economy of the Czech Republic. There are described specific circumstances in the Czech insurance market, types of insurance from different perspectives and theoretical basis of the investment activities of insurance companies. Then, there are analyzed some typical products of the Czech insurance market useful as a way to enter the securities market. The work summarizes basic information about investing in securities, and the difference between single and regular investing by suggested examples. The next section provides the specific model situations of potential clients and ways to address them, comparison of the performance of selected investment portfolios and finally a summary and evaluation of information obtained.

Seznam použitých zkratk:

- 1. r. s. – první riziková skupina,
- 2. r. s. – druhá riziková skupina,
- CEEE C – fond Central and Eastern European Equities C,
- DNL – doba nezbytného léčení,
- DPFO – daň z příjmů fyzické osoby,
- EEO C – fond Euro Equities Opportunity C,
- EU – Evropská unie,
- FGZ – fond globálních značek,
- FKD – fond korporátních dluhopisů,
- FNA – fond nemovitostních akcií,
- FPT – fond peněžního trhu,
- FRE – Fond ropného a energetického průmyslu,
- FZL – Zlatý fond,
- GMU C – fond Global Multi Utilities C,
- HCE C – fond High Conviction Europe C,
- IŽP – investiční životní pojištění,
- n. p. – národní podnik,
- PF – penzijní fond,
- SÚ – smrt úrazem,
- TNÚ – trvalé následky úrazem.

Seznam tabulek:

<i>Tabulka č. 1 Fondy ČP - invest</i>	<i>42</i>
<i>Tabulka č. 2 Jednorázové a pravidelné investice případ 1</i>	<i>49</i>
<i>Tabulka č. 3 Jednorázové a pravidelné investice případ 2</i>	<i>49</i>
<i>Tabulka č. 5 Modelová situace případ 2</i>	<i>53</i>
<i>Tabulka č. 7 Zhodnocení výkonností vybraných investičních portfolií</i>	<i>56</i>

Seznam použitých zdrojů:

Literatura

- [1] VOŽENÍLEK V., CHLAŇ A.: Pojišťovnictví, 1. vyd., Univerzita Pardubice, 2003, ISBN 80-7194-564-1
- [2] ČEJKOVÁ V., ŘEZÁČ F., ŠEDOVÁ J.: Pojišťovnictví – praktikum, 1. vyd., Masarykova univerzita v Brně, 1996, ISBN 80-210-1448-2
- [3] CIPRA T.: Pojistná matematika, 1. vyd., EKOPRESS, s. r. o., 1999, ISBN 80-86119-17-3
- [4] DUCHÁČKOVÁ E., Pojišťovnictví, 1. vyd., VŠE v Praze, 1997, ISBN 80-7079-092-X
- [5] SPIRIT M., Pojistné právo, 1. vyd., VŠE v Praze, 2000, ISBN 80-245-0109-0
- [6] ČEJKOVÁ V., ŠEDOVÁ J., ČAPKOVÁ D., Základy pojišťovnictví, 1. vyd., Fakulta podnikatelská VUT v Brně, 1997, ISBN 80-245-0109-0
- [7] MARTINOVIČOVÁ D.: Pojišťovnictví, 1. vyd., AKADEMICKÉ NAKLADATELSTVÍ CERM, s. r. o., 2006, ISBN 978-80-214-3963-4
- [8] ČEJKOVÁ V., Pojistný trh, 1. vyd., GRADA Publishing, s. r. o., 2002, ISBN 80-247-0137-5

Elektronické zdroje

- [1] www.generali.cz
- [2] www.cpoj.cz

Seznam použitých zdrojů

[3] www.csobpoj.cz

[4] www.conseq.cz

[5] www.allianz.cz

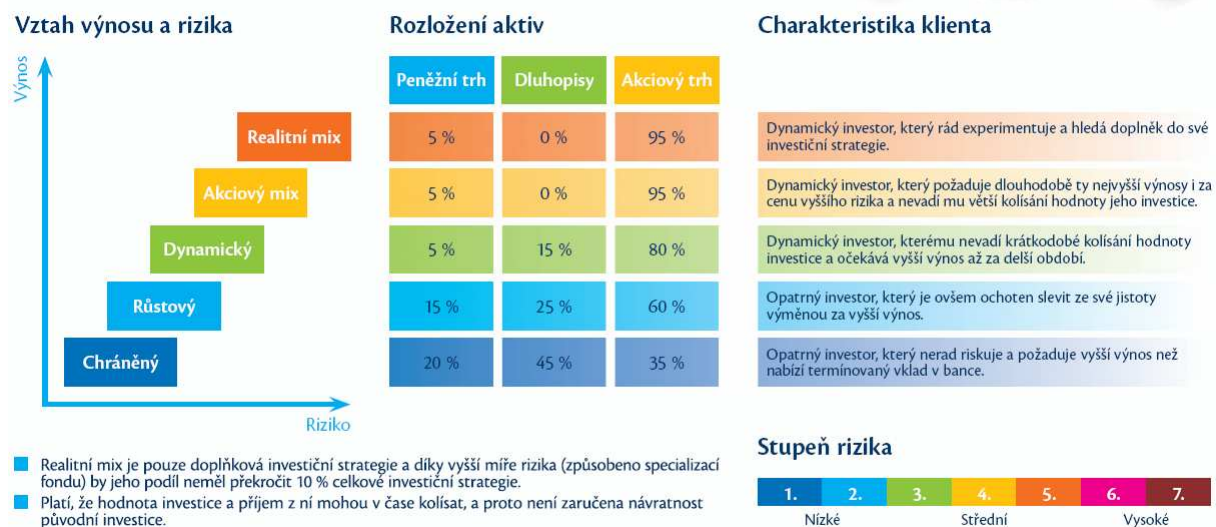
[6] www.kooperativa.cz

Seznam příloh

<i>Příloha č. 1 - Realitní mix ČSOB Variace</i>	<i>67</i>
<i>Příloha č. 2 - Graf vývoj fondu případ 1</i>	<i>68</i>
<i>Příloha č. 3 - Graf vývoj fondu případ 2.....</i>	<i>69</i>
<i>Příloha č. 4 - Schéma situace případ 1</i>	<i>70</i>
<i>Příloha č. 5 - Schéma situace případ 2</i>	<i>71</i>
<i>Příloha č. 6 - schéma situace případ 3.....</i>	<i>72</i>

PŘÍLOHY

Příloha č. 1 - Realitní mix ČSOB Variace

Zdroj: http://www.csobpoj.cz/NR/rdonlyres/5FFFC8FA-55BD-47AA-8034-3AD896048084/0/investicni_programy_VARIACE.bmp

Příloha č. 2 - Graf vývoj fondu případ 1

Zdroj: https://www.conseq.cz/fund_service_performance.asp?page=141&service=675
(dostupné dne 01.05.2010)

Příloha č. 3 - Graf vývoj fondu případ 2

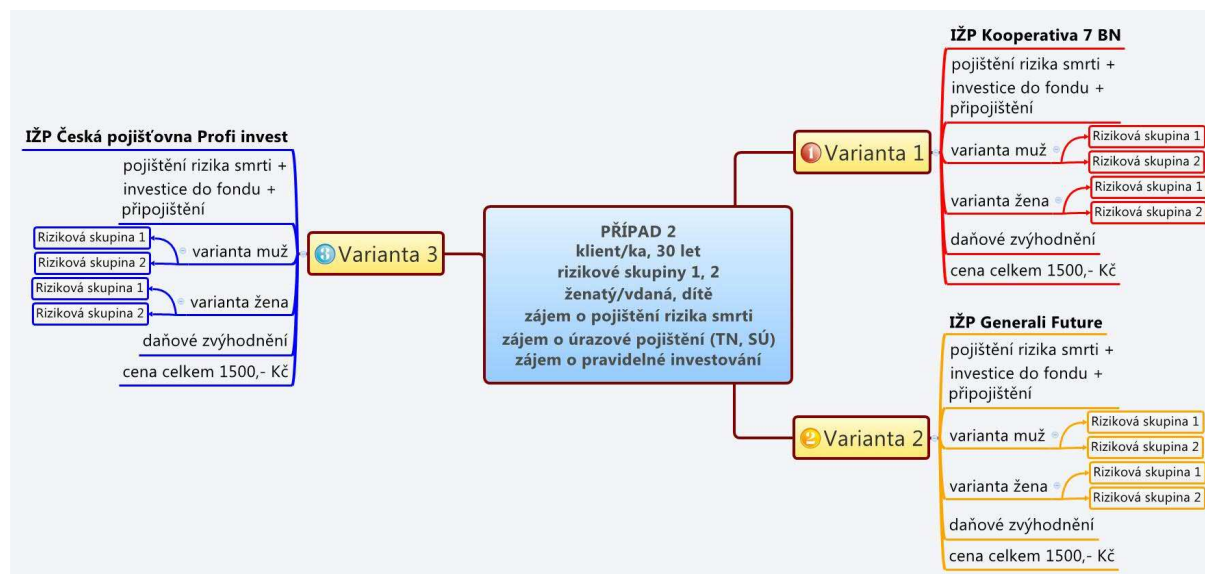
Zdroj: https://www.conseq.cz/fund_service_performance.asp?page=141&service=675
(dostupné dne 01.05.2010)

Příloha č. 4 - Schéma situace případ 1

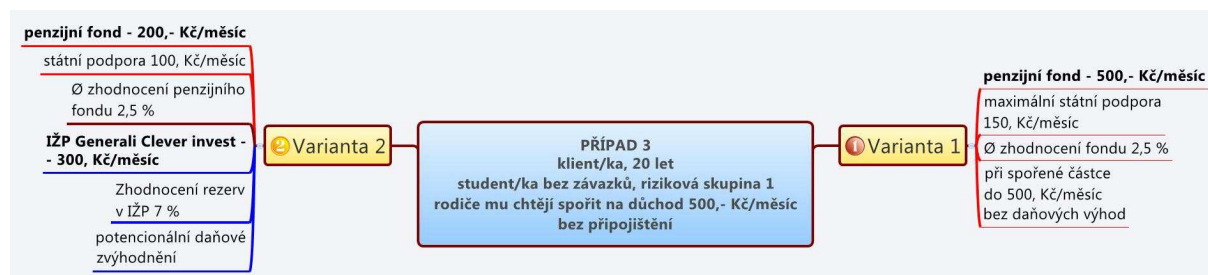
Zdroj: vlastní

Příloha č. 5 - Schéma situace případ 2

Zdroj: vlastní

Příloha č. 6 - schéma situace případ 3

Zdroj: vlastní